

Pol Rom malgi Yisas pir tere u tabin tani mongwo hobi pasi bole tongwi

Aposel honagi Pol kebering hole ongwo ha

¹ Na hana Pol molia, molere Rom malgi Yisas pir tere grang wine onga hobi pasi bol ni teiya kere piro. Na iwe, God nu ke na tongure, Yisas Kraist honagi ol tere, grang wine oliwa. Olgere, God tal ol na tongwo ha maing i na gina aposel hobi ha te na tere, na nu si olungure, ware di ni tegiwe, God na nu sungure honagi ol tega yal moliwa.

² Ena God tal ol tongwo iwe, hamen haya God aling kere engure, hana togu yalhobi pirere, awa ha dire buku bol emia. ³ Engwo ha i, God wang Yisas Kraist ol wai ol na tongwo ha dimia. Yisas iwe, u ari pire kwiana moya Debit gang mongure haminua. ⁴ Haminba, Yisas gongure, God Kwiang nin uling yungure, aire hon momia hanere, God kul engwo moma di piminua. ⁵ Piminga yali mongwo ipire, God pirari to bir hole i ure na tere ol wai ol na tomia. Tongwo i, nin honagi ol tenaminga pire, na tere na bai nu si olimua. Olungure wai pire, ari wiyol hobi Kraist haang awala galere, pir tere grang ha i wine onama dire, ha maing honagi ol mominua. ⁶ Ari wiyol wa diminga i, ni Rom malgi ari monga hobi para han diminua. Ena God ni yalhobi ni nu ke ni tere, i pi Yisas Kraist aling bani engure monua.

⁷ Ni Rom malgi ari monga hobi, God yong miling ni tere, ni pare emia, God aring hobo monua. Monga hobi iwe, pasi i kere pinana dire, bol ni teiwa. Tega ha iwe, nan nabe God ire, nan pi tege eminga yal Yisas Kraist ire dire, awai honagi pirari pare to bir hole na tere, te yona a ura dinangure, hamen wai tangwo ni monga bani u tibi pire pai omo.

Pol Rom ke pangwo ari harala di pungwo ha

⁸ Ena ni yalhobi Yisas Kraist yol e pir tenga hanere, ari wiyol hobi hani awala gangwo na pire, God wai pir teiwa. ⁹ Na Kraist ol wai ol na tongwo ha maing ari hobi nega dire di te molga i, God na maing han pa dimua. Ni yalhobi aki di ni tenama dire God sirin bolga i, God nin han pa dimua. ¹⁰ Omaga ni monga bani uralga mere pire, God na han uning si olam mo dire, sirin bol te moliwa. ¹¹ God Kwiang ha ta nir si na tongwo meri, na ni yalhobi monga bani ugere, ereyu nir si ni tenama dire, yulang bolia, nir si ni tenangwo i pire, God tani a i sire moli pire nimni monanua. ¹² Ni nin nimni monanga taman. Ni nan ha di yuwo ya ol pire, nan ereho God a i si molere, nimni monamna di pire diwa.

¹³ Gir hobo, na haung haung ni yalhobi monga bani unamna di piminba, ha ta ta pangure huminua. Wiyol tau mongwo bani pire ha maing ditega pire, tau Yisas ol wai ol na tongwo pamia dire pir tongwo meri, ni Rom malgi ari monga bani ugere, tau Yisas pir tenana di piriba, ha ta ta pangure malgi moliwa. ¹⁴ Molere ari malgi oo bir ke pangwo hobi ire, mena mena ke pangwo hobi

ire, sikul dungwo dikungwo hobi ire dire, Yisas tal wai ol na tongwo ha maing ditekiralga, pring oun dongwo na tenama di piriwa. ¹⁵ Di piriga pire ni Rom malgi ari monga hobi Yisas tal wai ol na tongwo ha maing di ni terala dire yulang boliwa.

Ha maing God yulang nimni mongwo ha

¹⁶ Ena God tal ol na tongwo ha maing iwe, hasu dikimia, ha pangwo kara dima di piriwa. Piriga ipire ha nir si tega haung ari moma pama di pire gai gole ta dikiwa. Ha maing iwe, God yulang nimni ki mongwo dimia. Dungwo ipire homa Yuda ari tau doling bole a i si wangure, te omaga wiyol tau para, doling bole a i si wanamua. Ware sigare kule u wai namua. ¹⁷ God ari hobi kina nin nin momba, ha maing u tibi ungwo i, God nin ari tal nigi dongwo ol wangwo pring pangwo i tol di imia, ire arihobi amane dime dire moma di hamua. Di hangwo hobi Yisas tal ongwo i pir tere tere momia. Yu pir tere molkima God wai hankungure. Ena ha maing buku ha yu di emia, “Yal ta God kina gumang pule ire u tani pire molala di pinangwo i, God obil tal ol na tongure u wai nalua di pinangwo yal i, digan momba, God hanere amane moma di hangure moli nangwo pamua.”

Hab 2:4

Ari para weni God isime e tongwo ha

¹⁸ Ena ari hobi tal nigi dongwo ol ware God moma di pirikire mobing hal wa tomia. Tere ha maing si albe olimia God yong ki e tere, pring oun dongwo tomua. Tongwo ha i hamen bani ya ime ure nan ari mominga sina i u tibi ongure pir po siminua. Siminga ipire ari hobi

God moma di pinaminga pamua. ¹⁹ Mole tal ol wangwo maing para han po sinaminga pamua. God nin u ari nomani sina i pire nibil di na tongwo pamua. ²⁰ God mol pai yulang iwe, ya pai monangwo monama di piminba, nan ari hobi hankiminua. Te God mongwo grang gumang ta hankiminua. Hankiminba, God talhan para muru ol emia hanere, God hobang molkima di pinaminga paikimua. Emgi God ha hol ol na tenangwo gin iwe, God haang pirikiminua, dinaminga paikimua. ²¹ Ari hobi God mongwo maing hamba hanere, haang dal yuwo ole, maa e tekimua. Du nomani sire kraungi yal mongwo mere momia yong wine olkimua. ²² Yalhobi nan nomani bir pama di pimba, moli pire du nomani simua. ²³ Talhan para weni bling memini hong yal God ya mol panangwo bani panangwo maing iwe, yalhobi nin aidole hahoba ya, onba ya, dua hau ari gongwo mere hobi yong ba ere maa e tere kene ol na tomia di pir tomua.

Tal nigi dongwo maing maing ol wangwo ha

²⁴ Ena arihobi du nomani sire yu ongure God hanere, pir tenangwo tenama aidolo dire han gogo dal olimia. Olungure yalhobi nin tal nigi weni dongwo, olala dire yong inaning girungwo meri ol ware nin gaung bani ol gogo dal tomua. ²⁵ Tere God mongwo maing aidole hasu kela kule ol engwo i pir tomua. Tongwo i aidole God iwe, maa e tere tere moli naminga yal momba, tekire God tal ta ol engwo i obil pir tere a i si ware momua. ²⁶ Yu ongwo iwe, kunung paikimia, mol i nangwo nama aidolo dire God aidolungure, yal

al hobi bin hamil bole mol i omua. Te al hobi ere tal yu ol ware, yal al memini pangwo ire u tani pire mongwo tali ta molkimua. ²⁷ Te yalgir hobi ere tal yu ol ware yong ali inaning gire yong agal wungure, yal ening tau hobi i al parimua. Pare nin gaung bani pring oun dongwo i tibi ole imua.

²⁸ Ena ari hobi God grang ha wine ole a i si wakimia hanere, moli nangwo nama aidolo dire, God han uning si olungure, yalhobi nin memini pangwo mere a i si wa molere, nomani nigi dongwo sire, tal digan olkinangwo mere ole wamua. ²⁹ Ware tal digan bling mimini weni molere, talhan hobi para weni hanere, yong inaning girungure, na talna muru dinamua dipimua. Pire ening hobi tal nigi dongwo ol terala di pimua. Ening hobi nigi de pir tomua. Ari tau si gomua. Ha bolbin mone mone dimua. Ari hobi bal tomua. Ari hobi para weni yong ki e tomua. Hasu kulu waya si tomua. ³⁰ Gaung ha simua. God kiang pai tomua. Hadagi di wamua. Na nan singaba moliwa dimua. Nin gaung di yuwo emua. Irang aang grang wine olkimua. ³¹ Ha di wamba, memini pir po sikire du nomani pamua. Yalhobi grang bani tal ta olalua di wamba, dungwo meri wine ole olkire kela kumua. Nin aring hobi yong miling tekimua. Te yal ta miling pir tekimua. ³² God krehaman ha memini yu pamia, yu ol wangwo hobi gul ai pire gaung gul inangwo pama dimua. Dungwo ha i, ari hobi haya pimba, kul pir tekire tal nigi dongwo ol wamua. Ware obilga ta olkima. Tal nigi dongwo para weni nega dire ol wamua. Ware nin ongwo i pisolere, yal ta ereyu ol wangwo i hanere, maa e tomua.

2

God ha hol onangwo i wai weni onangwo ha

¹ Ena enambi hobo, ni yalhobi tal nigi dongwo ol waga pring pai na tekima di pino? Pai ni tomia. Yal ta tal nigi dongwo ongwongwo hanere, isime e tere nigi de pir tengiwe, ni nin ereyu olkin mo? Para ongiwe, di kul sinanga paikimua. Isime e tengiwe, hon siina dire nin monga bani umia gai golkin? ² God arihobi tal nigi dongwo onangwo hanere, ebir si tere gul tenangwo i wai paikinamo? Para panamua. ³ Panamba, ni yalhobi ari tau isime e tenga i paikimia, hon siina dire nin monga bani hunama di pino? Unangure God ebir si ni tere gul ni tenamua. Tenangure te pi benanga ai ta dinama di pino? Dikinamua. ⁴ Ni arihobi tal ol wanga i God ebir si ni tenamba, ni han uning si olere gobari moli omia, gul na tekinama di pino? God ni han uning si olere milni pir ni tongwo iwe, ni tal nigi dongwo ol wanga i aidole, nomani si kulu sire, hon olkirala di pire pir na tenana dire, ni han uning si olimua. ⁵ Olimba, God ha maing di ni tongwo i pir tekinia. Tekire ni nin mol pai olga hol i wai pamia mone warala di pinua. Nomani si kulu sinanga hol iwe, u tibi omba, wananga ha pirikinua. Pirikire tal nigi dongwo ol ware pring oun dongwo miki weni i au sire wania, God ha hol ol ni tere ebir sinangwo gin iwe, tal nigi dongwo ol wanga pring pai ni tongwo meri gul bir ni tenangwo inanga pamua. ⁶ God ha hol ol na tenangwo gin iwe, nan arihobi mominga maing hanere, tau tal dime dire ol waminga hobi tobo wai na tere, tau tal

nigi dongwo ol waminga hobi tobo nigi dongwo na tenangwo pamua. ⁷ Tobo wai iwe, ari tau nimni mole tal dime dire ol ware, God mongwo bani kina ereho molabila dire, God na hana a yuwo olama dire, mol pai gobari irala dinangwo, God mol pai wai tenangure ire mol panangwo panamua. ⁸ Te tobo nigi dongwo iwe, ari tau yong inaning girungure nin gaung pir yuwo ere ol ware, God grang ha i wine olkire, tal nigi dongwo hol i doling bol wanangure, God hanere nigi de pir tere gul bir tenangure inamua. ⁹ Gaung gul bir iwe, God tal oun weni dongwo ol tenangure ari tal nigi dongwo ol wangwo hobi inangwo pamia. Homa Yuda ari hobi inangure, te emgi ari wiyol hobi para weni inangwo pamua. ¹⁰ Pamba, ari tau tal dime dire ol monangwo hobi God hanere, wai pir tere, haang ayuwo olere, yong aura ditenangure miling panamua. Panangwiwe, Yuda arihobi homa ol tere, te wiyol hobi para yu ol tenamua. ¹¹ Ol tere God hanere, Yuda ari wiyol hobi kina kunung kunung moma di pimua.

¹² Ena wiyol tau God Lo krehaman ha pirikire, tal nigi dongwo ol wangwo hobi God ha hol ole ebir sire, krehaman ha memini pangwo pring tekinamba, pring ta tenamua. Te ari God Lo krehaman ha pire tal nigi dongwo ol wangwo hobi, God ebir sire krehaman ha memini pangwo i pring tenamua. ¹³ Ena ari tau God Lo krehaman ha pire pir gogo danangure, God yalhobi tal dime dire oma di hanamo? Ta hankinangwo pamia. Pamba ari tau God Lo krehaman ha pirere, yol e pir tere, wine onangwo hobi God kina gumang pule ire u tani nangwo pamua. ¹⁴ Ena

wiyol moli ongwō hobi God Lo krehaman ha ta pirikimia. Ya gogo molere, God Lo krehaman ha dungwō meri nin nomani sina ali bona dinangwō wine onangwiwe, God Lo krehaman ha kraung pirikimba, nin nomani bona dinangure, nin ha wine onangwō i para pinamua. Pire tal ol wanangwō i hanere, God Lo krehaman ha i nomani sina bona dinangure, para pungwō pamia di hanamua. ¹⁵ Hanangure, yalhobi gin ta tal nigī dongwō olere, gin ta tal wai dime dire olere, nomani si pire talongwō yu olie? di pinamua. Di pinangwō meri gin ta nin mongwō maing nomani si pire ha di mere si inamia, te gin ta nin mongwō maing ereyu nomani si pire demini ol inamia. ¹⁶ Ena yu onangwō meri God ha hol ol tenangwō bani para yu onangwō pamua. Onangwō gin iwe, God wang Kraist Yisas yulang tenangure, ire ari hobi para weni nin nomani si pire mol pai ongwō maing di ba bolere, ebir si tenamua. Tenangwō ha i na awa ha tani di ni teiwa.

Yudari hobi Lo wine olgere aki di na tenamua di pungwō ha

¹⁷ Ena ni Yuda ari molere, God Lo krehaman ha para piria, God pring paikimua di na tenama di pire nin hani a yuwo olere yu dinia. ¹⁸ God na wa di pire nomani si pir na tongwō meri para piriwa dinia. Dire na God Lo krehaman ha para pirere, te tal nigī dongwō ol wangwō tal wai dime dire ol wangwō maing para pir po siwa dinia. ¹⁹ Dire nomani si bongwō hobi na nan ha maing di teralga pire sigare kule u wai namua dinia. Dire si bongwō ala mongwō

hobi na nan kewa gale au ditegere u nabilungwo bani monamua dinia. ²⁰ Ha maing pirikungwo hobi na hon nir si teralga pinamua dinio, te ha maing obilga pungwo hobi na hon aine di teralga para weni pinamua dinia. God Lo krehaman ha pir po sinaminga ha maing memini para pir po sinaminua dinia. Dinba, nir si tenga pungwo hobi wine omba, ni nin wine olkinue. ²¹ Ni arihobi kuni nekio dire hobang si tenba, ni nin kuni nekin mo? Nengiwe. ²² Te ni arihobi yal al wou sikio dire hobang si tenba, ni nin wou sikino? Para sinia. Te ni God pir teiwa dire yal ta kumo gia yong ba ere pir tongwo hanere nigi de pir tenba, kumo gia bling mining oo ala i pire talta dungwo kuni i nengiwe. ²³ Ni God Lo krehaman ha a i si waiwa dinba, krehaman ha i wine olkire, God gaung ha sinua. Singiwe, ha maing buku ha di engwo mere yu onua. ²⁴ Ha di engwiwe, yu pamia, “Ni Yuda ari hobi God kul engwo mominua dinba tal nigi dongwo ol wania, wiyol hobi ni hanere, God gaung ha si tomua.” *Esi 36:20*

Gaung bol olungwo i tani pire God kul engwo molkinua dungwo ha

²⁵ Ni God Lo krehaman ha wine onanga, gaun bol ole ni tongwo i wai panamba, te wine olkinanga gaun yamoni bol olangwo i memini yu ta paikimia, talongwo yamoni bolere krehaman ha pirkungwo hobi mongwo meri mone? ²⁶ Te ari wiyol gaung bol olekungwo yal ta God Lo krehaman ha wine onangwiwe, God hanere,

gaung bol ole mongwo meri moma di hanki-namo? Hanangwo pamia. ²⁷ Ni Yuda ari gaun bol olinga hobi God Lo krehaman ha kere pinba, pinga meri wine ol tekinia. Te ari wiyol hobi God Lo krehaman ha kere pirikire gaung bol olekimba, wine omia. Ongwiwe, God ni wiyol hobi kina ni hanere, wiyol hobi haang awala ganamba, gaun bol olinga hobi ha di mere si ni tenamua. ²⁸ Te yal ta gaung bol olungwo i tani pir tere, na Yuda ari moliwa di wamba, krehaman ha wine olkimia Yuda ari weni momo? Ta molkimia. ²⁹ God Kwiang ure yal tau nomani sina tal ta ol tenangure, sigare kule u wai nangwo yal i, Yuda ari weni monangwo pamua. Te God Lo krehaman ha iwe, nomani bigi si ole tenangwo paikimba, God Kwiang tani nomani bigi si ole tenangwo pamua. Si ole tenangure sigare kunangwo yal i ari omeling hanere, haang a yuwo olamo? Ta olekinamia. God nin hanere, haang a yuwo olangwo pamua.

3

Tal nigi dongwo paiwa dire tal wai a ime olekinangwo ha

¹ Ena Yuda arihobi tal wai tal tani ole wiyol hobi a ime ol tome? Gaung bongwo i memini wai pama dipiminga i, tal tani wai pame? Ayo, i memini wai pamue. ² God Yuda ari homa ha maing ditongure pire kene ole i wamue. ³ Wamba, tau God mobing hal wa tere u kwaling ta omia, God aidolangwo pamba, na kul ega monua dire aling kere e tongwo meri dime dire tekimo? Tomua. ⁴ Ari hobi para weni hasu di wamba, God hasu

hong yal ta molkimua. Molkungwiwe, ha maing buku ha ta yu pamia,

Ni ha dinga iwe, ha weni kara nima pire pai nama. Nangure

ari hobi ha di mere si ni tenamba, ha ta oun dekinamua. *Sam 51:4*

⁵ Te na tal nigidi dongwo ol waminga i, God tal wai amane dime dire ongwo i kina di benaminga, God mongwo maing wai weni i tibi olangwo hanaminga pamua. Hanere ari nomani si pungwo meri na yu diralia, God tal nigidi dongwo ol waminga pring pai na tongwo meri gul na tekinamua dinamno? Yu dinaminga paikimia, na tenangwo gul bir inaminga pamua. ⁶ Ayo, God amane dime dire molkinangwo, nan ari hobi ha hol ol na tere ebir si na tekinangwo pamba, mongwo ipire ebir si na tenangwo pamua. ⁷ Nan ari hasu di waminga i, God ha weni kara dungwo i, kina di benaminga God ha weni kara dungwo maing wai weni i tibi olangwo hanaminga pamua. Hamingere hasu di waminga i talongwo pring na tename? Na hasu di ware God haang aki di tekimno? ⁸ Yal ta molere, na tal nigidi dongwo ol waralga tobo wai na molga bani unamua dungwo i, ha pangwo kara dimo? Hasu bir dimua. Dungwo i Pol yu dimua dire ha di mere si na tongwo hobi God ebir si tere gul bir tenangwo pamua.

Ari para weni amane dime dire molkungwo ha

⁹ Ayo, nan Yuda ari hobi ol waminga maing iwe, wiyol hobi ol wangwo maing a ime olamno? I ta olekinaminia. Wiyol hobi nan Yuda ari kina tal nigidi dongwo kunung kunung ol waminua.

10 Wamingiwe, ha maing mining ganig ta yu di emia,

Yal tani weniga amane dime dire moma di pino? Weni ta molkimua. ¹¹ Te yal taniga ha maing pir po sima di pino? I ta ere para pir po sikimua. Te God ha maing hol i tibi olungwo i yal tani weniga i tibi ole hanere doling boma di pino? Weni kara ta bolkimua. ¹² Ari para weni God hol nibil di tongwo i mobing hal wa tere tal nigi dongwo bolimbani wa momua. Yal tani weniga amane mole tal dime dire ole wanangwo paikimua. *Sam 14:1-3*

¹³ Yalhobi grang bani iwe, ari gongwo man wu engwo maul grang saang di dire, ari yone bli yare kuning daling sungwo meri arihobi grang bani ha daling sungwo mone di wamua. Ware hasu ereyu di wamua. Te sipli onba sungure ari gongwo meri yal ta ha gwiring sungwo dungure yong gomua. *Sam 5:9*

¹⁴ Arihobi maulung me mone si tere tere momua. *Sam 10:7*

¹⁵ Molere gintani muma pire yal ta si gomua.

¹⁶ Golere ening abing hobi ol gogo dal tere gul oun dongwo i tibi ol te momua. ¹⁷ Molere mining bolo omeling hane monangwo paikimua. *Ais 59:7-8*

¹⁸ Te God kulung pir tere monangwo paikimua.” *Sam 36:1*

¹⁹ Ena God Lo krehaman ha iwe, nan Yuda ari a i si ware ari ogolo monaminga pire di na tomua. Tomba, a i si wanaminga paikimia pring oun dongwo pai na tomua. Tongwo ipire nan Yuda arihobi God yong ki e tongwo bani

mominua. Nan yalhobi obil ta molkiminia. Wiyol Lo pirikungwo hobi na pring paikimua dinangwo paikimua. ²⁰ Yal ta God Lo krehaman ha para weni wine olia, God na hanere tal nigi dongwo ol waga pring paikimia, tal dime dire ol wama di na hamua dinangwo i hasu kara dinamua. Lo krehaman ha iwe, aki di na tenangwo paikimia, tal nigi dongwo ol waminga i obil i tibi ol na tomua.

Ari Kraist pir tenangwo yal iwe amane dime dire monangwo ha

²¹ Ena Lo krehaman ha obil wine onaminga God na hanere, tal nigi dongwo ol wanga pring paikima di hankinamio, te nan tal dime dire ol wama di hankinamia. Hankinamba, God haya pirari pare tal ta ol na tongwo i tere na hanere nan tal dime dire olkiminba, God na hanere, tal dime dire oma di na hanamua. Hanangwo iwe, Lo krehaman ha ire, te God hana togu yalhobi awa ha ire dire, mining aki dimua. ²² Dimia ari hobi Yisas Kraist tal ongwo i yol e pir tere, doling bonangwo, tal dime dire ol wakimba, God hanere, tal dime dire ol wama di hanangwo pamua. Hanere Yuda ari wiyol hobi kina kunung kunung momia di hanere, God Yuda ari kina u tani ongwo meri wiyol hobi kina para yu u tani namua. ²³ Nan arihobi para weni tal nigi dongwo ol waminia. Wamingere God nin engwo bani engure, nan arihobi nan eminga bani emingere moli ominua. ²⁴ Ominba God pirari pare to bir hole i ure pule a siribi sire ol wai ol na tomia. Tongwiwe, nan tal nigi dongwo ol waminga God pring na tongwo i Yisas Kraist tol di imia. Ingwo

ipire nan arihobi digan mominba, God na hanere nan tal dime dire ol wama di na hamua. ²⁵ Ena God mole Yisas yu ditomia, ni arihobi gol tere algi ya bonanua dire nu ke tere, bai nu si olimia. Nan ari para weni tal nigi dongwo ol waminga pring pai na tongwo i, gul inaminga meri Kraist Yisas nin ire golere, nan bina simia. Sungwiwe, nan ari hobi yol e pir tere moli naminga, tal nigi dongwo ol waminga pring pai na tongwo i, God kri di ole na tere para wai simua di na tenangwo pamua. Na tenangure nan ari hobi God tal ta pirari pare ol wai ol na tongure, kina gumana pule ire u tani naminga pamua. Pangwo ipire arihobi hanere God amane moma di hanamua. Ena homa ari hobi tal nigi dongwo ol wangwo pring pai tongwo i, God hanere sinangwo pamba, han uning si olungure ya momua. ²⁶ Momba, omaga ari hobi tal nigi dongwo ol wangwo pring pai tongwo i han uning si olekima. Ebir si te momua. Ebir si tongwiwe, Yisas hanere gaung gul tomua. Pring pai tongwo i God ari hobi kina sina i bon pare momua. Momba Yisas ure pring tol di ingure, nan arihobi digan mominba, God na hanere nan tal dime dire ol wama di na hamua. Hangwiwe, God pauna bli bomo? Ta bolkimia. Pring pai na tongwo i Yisas haya tobo tomia dire pir tominga i, God na hanere tal dime dire oma di na hamua.

²⁷ Ena God tal yu ol na tongwiwe, talongwo nan hana a yuwo olamne? A yuwo olaminga hol ta dikimua. Yal tau God Lo krehaman ha wine ongwo hobi nin haang a yuwo olangwo panamo? I ta kunung paikinama. Te yal ta Yisas pir tenangure, Yisas nin ure aki di tenangure yal i

digan momba, God hanere tal dime dire ol wama di hanamua. Hanangwo yali, Yisas nin haang a yuwo olangwo pamua. ²⁸ Ena yal ta Lo krehaman ha tani aki di na tenamia dire pir tenangure, God hanere tal dime dire oma di hankinamua. Yisas tani aki di na tenamia dire yol e pir tenangure, God hanere tal dime dire oma di hanangwo pama di piminua. ²⁹ Ena God iwe, Yuda ari tani kene ol tomo? I ta ol tekimia. Wiyol hobi para weni kene ol te momua. ³⁰ Molere God miki ta molkimia tani weniga mongwe. Mongwiwe, Yuda arihobi Yisas tani aki di na tenamia dire pir tomia. Tere, digan momba, God pir tongwo i hanere tal dime dire ol wama di hamia. Hangwo mere iwe, wiyol hobi ere para Yisas pir tomia. Tere digan momba, God hanere tal dime dire oma di hamua. ³¹ Ena Yisas pir tongwo ipire, God Lo krehaman ha aidolo dinamno? I ta dinaminga paikimia. Omega nan Yisas pir tominga ipire God Lo krehaman ha ering si ere a i si wanaminga pamua.

4

*God, “Ebrahim amane dime dire momua,”
dungwo ha*

¹ Ena nan kwiana moya Ebrahim iwe, nan ari mominga tali momia, talwa dinamne? God yal Ebrahim yal wai moma di hangwo i talongwo yu di hame? ² Ebrahim nin tal wai ol wangwo i God hanere, tal dime dire ol wangwo yal moma di hamo? I ta yu di hankimia. Yu onangwiwe, Ebrahim na nan ol waga God na wai hamua dire, nin gaung pir yuwo enamua. Enamba, God maulung bani gai panangure, ha ta mo hunamua.

³ Ena ha maing mining ta yu di emia, Ebrahim God awa ditongwo i a i wa molere, God tani ol na tenangwo sigare kule u wai nalga pamia dire moli ongwo i, God hanere tal dime dire ol wama di hamua dire, ha yu di emirawa. *Jen 15:6*

⁴ Yal ta honagi ongure tobo tongwo hania. Hangiwe, pirari pare to bir hole a siribi sire tomo? I ta tekimia. Honagi ongwo i tobo kunung pire tomua. ⁵ Te yal ta nin nega dire oli pire, na nan tal nigi dongwo ol waga God pring na tongwo i, i olalga kunung paikinamia, God tani i ole na tenama di pinamua. Di pinangwo yal i God tani pir tere monangwo God wai hanere, yal i digan momba, tal dime dire ol wama di hanangwo pamua. ⁶ Pangwiwe, kwiana moya singaba Debit nomani yu si pimia, “Yal ta tal nigi dongwo ol waga pring nan i olalga paikinamia di pinangwo i, God hanere, pring pai ni tongwo i wai simua ditenangwo yal i miling panangure, gun ere monamua. Monangwo i pire Debit ha mining yu bol emiraya,

⁷ Yalhobi tal nigi dongwo ol wangwo pring pai tongwo i

God para wai simua dire, kri di ire pire kul si enamua.

Enangure yalhobi moli pire miling panangure wai pire

gun enamua. ⁸ Te yalhobi tal nigi dongwo ol wangwo

pring pai tongwo i, God para wai sungwo hanere, hon

ha di mere si tekimia yalhobi moli pire miling panangure wai pire gun enamua. *Sam 32:1-2*

⁹ Ena Debit yu dungwiwe, Yuda ari gaung bol olungwo hobi obil han dimo? I ta han dikimia. Ari wiyol gaung bol olekungwo hobi para han dimua. Ha maing buku homa keriga meri hon keralia piro. “Ebrahim God awa ditongwo i a i wa molere, God tani ol wai ol na tenangwo sigare kule u wai nalga pamia dire moli omia. Moli ongure God hanere digan momba, tal dime dire ol wama di hamua.” ¹⁰ Tal haung God Ebrahim hanere tal dime dire ol wama di hame? Gaung homa bol olungure God yu di ham mo, gaung ya dungure God yu di hame? Gaung ya dungure God tal dime dire ol wama di hamue. ¹¹ Hangure moli pire emgi gaung bol olimua. Olungwiwe, God kina si daule molga pamia dire, emgi gaung bol olimia, arihobi hanere, Ebrahim God pir tongwo pamia di hamua. God nin ol wai ol na tongwo pamia dire Ebrahim pir tomia. Tongwo i God hanere, Ebrahim tal dime dire ol wama di hamua. Hangure ari wiyol God pir tongwo hobi gaung bol olekimba, kwiana moya Ebrahim God tani aki di na tenangwo pamia dire pir tongwo meri doling bole pir tongwo pamua. Pir tongwo i, God hanere yalhobi digan momba, tal dime dire ol wama di hamua. ¹² Te gaung bol olungwo hobi bongwo i God obil hanere tal dime dire ol wama di hankimia. Kwiana moya Ebrahim gaung bol olekungwo haung i God nin ol wai ol na tongure na kina u tani ominua dire pir tongwo meri gaung bol olekungwo hobi ereyu pir tongure God hanere, tal dime dire ol wama di hamua.

God aleng kere e tongwo iwe ari pir tongwo

hobi inangwo ha

¹³ Ena God Ebrahim gang hobi kina aling kere e tere, ganba para weni inama dire ha bling i tibi ol e tomua. Tongwiwe, Ebrahim God Lo krehaman ha wine ongwo i pire aling kere e tekima. Ebrahim God nin ol ni teralga u wai nanua dungwo ha i tani pir tere, si daule mongwo i pire aling kere e tomua. ¹⁴ Krehaman ha Lo wine onangwo hobi God ganba terala dire aling kere e tongwo i inamo? Ta ikinamia. Inangwo God aling kere e tongwo i u hasu panamba. Hasu paikimia. God pir tongwo hobi obil i tibi ole inangwo pamua. ¹⁵ God Lo krehaman ha a i si wakire i bangi olangwo yalhobi, pring pai tenangure, gul bir inangwo pamua. God krehaman ha Lo yal tau mongwo bani uma, i bangi olam mo, olekinam mo, oli namba, olo humua.

¹⁶ Ena ha memini yu pangwo i pire God ganba pirari pare Ebrahim gang terala dungwo i, God pir tongwo hobi obil aling kere e tomua. God pir tere Krehaman ha Lo wine ongwo hobi obil tenangwo paikimia. Ebrahim God pir tongwo meri ari tau yu pir tongwo hobi para tomua. Tongwiwe, nan ari wiyol God pir tominga hobi kwiana moya Ebrahim tani moma di piminua. ¹⁷ Piminga meri iwe, ha maing buku ala i God Ebrahim ha yu di e tomiraya, “Ni galni wiyol miki weni male siru dinamua,” dimia. Dungwo yal iwe, ari gongwo hobi uling yungure airimia. Te God krehaman ha di engwo meri talhan tau hankiminga tali grang wine ole u tibi ongwo haminua. ¹⁸ Haminga iwe, God Ebrahim “Ni wani galni miki male siru dinamua” ditongwo i

pir tekinamba, God ha pangwo dimia dire, no-
mani su su sikire pir tomua. ¹⁹ Pir tere Ebrahim
iwe, eungbi Sera kina temini tere kara bi dimani
ere golba amia gir ta kul nenangwo paikimba,
God ha dungwo i ha pangwo dimia dire yol
e pir tomua. ²⁰ Ena God awa ha ditongwiwe,
Ebrahim nomani si gogo dalkima. God ha yu
di na tomiraya hasu ta dikimia, emgi i tibi ol
na tenamia dire, wai pire God maa e tere tere
momua. ²¹ Molere God awa ha dungwo i weni
kara u tibi unamia di pire momua. ²² Mongwo
i tal dime dire ole molkimba, God hanere, Ebra-
ham na pir na tongwo pamia dire, tal dime dire
ongwo yal moma di hamua. ²³ Ena Ebrahim God
pir tomia hanere, tal dime dire ongwo yal moma
di hangwo ha i Ebrahim tani taman. ²⁴ Nan
Ebrahim God pir tongwo meri yu pir tenaminga
hobi para yu na hanangwo pamua. Yu pamia pi
eminga yal Yisas gongwo God nin uling yungure
airungwo pamia dire, pir tere moli naminga,
tal dime dire ole molkinaminba, God nan pir
tenaminga i hanere amane dime dire mongwo
meri monua di na tenamia. ²⁵ Ena Yisas iwe, God
bai nu si olungure, ya ganba bani ure golere, nan
tal nigidi dongwo ol waminga gul inaminga meri
yali yakel dire ire gole hon airimia. Airungwiwe,
nan digan mominba, God na hanere tal dime dire
oma di na hamua. *Jen 17*

5

*God “nan amane dime dire monua,” di na
tongwo ha*

¹ Ena nan Yisas tani ulbe hane a na tomia di pir tomingiwe, God hanere, amane dime dire monua di na tongure, God nan kina gumana pule ire u tani ominua. Omingere pi tege eminga Yal Yisas Kraist nin algi ya bongwo i hanere, God yong ki e na tekungwo pamua. ² Yisas iwe, nan pir tominga i pire na aule i pi God pirari pare a siribi sire ol wai ol na tongwo i, ire mominua. Molere God amane weni moma di piminua. Piminga meri iwe, nan emgi ereyu monaminga pire nomani su su sikire God tani onangwo pamia di pir tere pi tege ere moli naminua. ³ Ena amane monaminga i tani wai pir tere moli naminga taman. Tal oun dongwo u na au sinangwiwe, para yu wai pir tere moli naminga pamua. Tal oun dongwo u na au sinangwo moli namingiwe, nimni monaminga pire ol na tenangwo pamua. ⁴ Ol na tenangwiwe, God grang wine ole wara kere dagi dire oli naminga pamua. Oli pire nomani susu sikire God aki di na tenangwo pamia dire, pi tege ere moli naminua. ⁵ Pi tege enaminua diminga iwe, gai ta golkinaminua. God yong miling na tere, nin Kwiang bai nu si olangure yona wu bilkinamo? Yong miling na tomia nin Kwiang pirari pare nu si nan monaminga bani olangure yona wu binamua. Binangwo pangwo ipire gai ta golkinaminua.

⁶ Ena tal nigi dongwo ol wamingere God pring na tongwo i nan kri di olaminga kunung paikinamba, God habang ta ba ere Kraist bai nu sungure ure golere, nan God mobina hal wa tominga hobi u wai naminga pire nin algi ya bole ulbe hane a na tere God tomua. ⁷ Nan

amane monaminga, yal ta kuman kine na tere gol na tenamo? Ta gol na tekinangwo pamua. Te nan pirari pare talhan anekungwo hobi te monaminga, yal ta ere para yu kuman kine na tere gol na tenam mo, ta pir kun olekiminua. ⁸ Olekiminba, nan digan mole God mobina hal wa tominga hobi God yong miling na tere, wang Yisas bai nu si olungure, kuman kine na tere gol na tomua. ⁹ Gol na tere algi nan tal niggi dongwo ol waminga God pring na tongwo i tobo ole bina sungure, nan digan mominba, God na hanere tal dime dire ol wama di na hangure God kina u tani ominua. Ominga i tani taman. God na si pi ha hol bani olangwo pamba, Yisas tal ol na tongwo i pire nan na han uning si olungure moli uminua. ¹⁰ Ena homa nan God kina kiana pare gumana kuleminba, omaga God wang bai nu si olungure, gol na tongwo i pire gumana pule ire u tani ominua. Omingiwe, Kraist mol pai ongwo i pire God aki di na tongure sigare kule u wai ominue. Pirere pi God aring hobo mominua. ¹¹ Mominga i tani taman. Nan pi tege eminga Yal Yisas Kraist tal ol na tongwo i pire God kina u tani ominua. Omingiwe, yal i honagi ol na tongwo i nan God wai pir tominua.

Adam gonaminga hol i tibi olimba, Yisas hon monaminga hol i tibi olungwo ha

¹² Ena nan kwiana moya tani weni Adam iwe, homa weni tal niggi dongwo ongure God pring tomia. Tongwo pring iwe, siwa dire u bir omua. Ongure nan ganba ari hobi gominia. Te omaga

nan ere tal nigi dongwo ol waminga God pring
na tomia gominua. *Jen 3*

¹³ Homa God Lo krehaman ha olo u tibi hungure, ari hobi tal nigi dongwo bani wa momua. Momba, Lo pirikire talime ongwo hobi ha di mere si tenangwo paikimua. ¹⁴ Paikimba, Adam mongwo bani ainere male i ungwo ungwo, emgi Lo tongwo yal Moses u tibi omia. Pire mongwo hobi Adam tal nigi dongwo ongwo tali ta olkimba, gonangwo ha kuria i yalhobi mongwo bani pai wa dungure para gomua. Adam tal ongwo ha ire, emgi ungwo yal Yisas tal ongwo ha ire dire, piri ominba, emgi ungwo yal i tal ongwo haang mo yu omua. ¹⁵ Ena Adam ongwo i, God nan ari milna pir na tongwo i kina u kunung kunung ta homia. Adam tal nigi dongwo ongure ari para weni pring bani ainere kul emia gol wai simua. Simba, God nan ari milna pir na tere, Yisas Kraist bai nu si olungure, ure pirari pare gol na tere ol wai ol ol na tongure, nan ari wiyol miki weni sigare kule u wai ominua. ¹⁶ Ena nan kwiana moya Adam yal tani weniga momba, tal nigi dongwo ongwo God pring tongwo iwe, nan para weni u na au sungure iminua. Imingere God ha hol oun dongwo ol na tomua. Tomba, Kraist pirari pare gol na tomia nan digan mominba, God na hanere tal nigi dongwo pring paikungure tal dime dire ol wama di na hamua. ¹⁷ Ena yal taniga tal nigi dongwo omia. Ongwo pring pangwo iwe, nan ari para weni ire gominia. Gominba, Yisas Kraist gol na tongwo ipire God pirari pare prina kri di ole na tomua.

¹⁸ Ena yal taniga God mobing hal wa tongwo

pring iwe, nan ari para weni iminua. Iminba, yal taniga Gd grang wine olere, tal wai ole amane mole gol na tongwo i nan ari para weni sigare kumingere, God amane dime dire mona di na tomua. ¹⁹ Te yal taniga God grang si olungwo pring iwe, u nan na au sungure tal nigi dongwo ol wa mominua. Mominba, yal taniga God grang wine olere, tal wai ongwo i God hanere, nan ari miki weni amane dime dire mongere pring pai ni tekima di na tomua. ²⁰ Ena homa God Lo krehaman ha di na tongwiwe, tal nigi dongwo ol waminga pring pai na tongwo i di ba bol na tomua. Te nan ari tal nigi dongwo ol waminga God pring na tongwo iwe, pai wa dire u bir omba, God pirari pare tal wai ol na tongwiwe, u bir weni omua. ²¹ Homa tal nigi dongwo ol waminga pring bani na kul engure gominba, God pirari pare milna pir na tomia, Yisas Kraist nin algi ya bole sigare kul na tomia, u wai pire moli naminga naminua.

6

Nan Kraist kina ereho gominga ha

¹ Ena tal nigi dongwo olkinaminga God pirari pare honagi ol na te molkinamia, tal nigi dongwo onaminga God pring na tere honagi bir ol na tenamia, tal nigi dongwo miki weni onaminua di pinia. Pinga i paikimua. ² Tal nigi dongwo pisoliminga hol iwe, kara pisoliminia hon on-amno? I ta olkinaminga pamua. ³ Ena nan nir bilere, Kraist Yisas kina hon guwa sire u tani ominua. I pirere tal nigi dongwo na han hongwo i si bil di na tomua. Tere Yisas gomia nan para

gominia di pirikino? ⁴ Nan nir bil na tongwiwe, Kraist gongwo meri gominia. Gomingere Nabe God nimni mole ulung yungure, Kraist hon airimia. Airungwo meri nan tal nigi dongwo ol waminga hol i pisole, God mol pai au dungwo hol i moli ominua.

Kraist kina ereho aire hon mominga ha

⁵ Ena, nan Yisas kina si daule monaminga pire gomia nan gominua. Golere hon airimia nan ere para airaminua. ⁶ Te nan tal nigi dongwo pring homa i waminga i, Kraist er pera bani gol na tomia nan tal nigi dongwo ol wanaminga paikimia. Paikungwo ipire omaga tal nigi dongwo ol waminga pring bani ta na han holgi di molkimua. ⁷ Molkimia homa tal nigi dongwo ol wanga pring bani na han homba, omaga gomingere nan tal nigi dongwo ol waminga pring bani ta na han holkimia, wigi yal mole tal nigi dongwo pring bani hon ta mole wakinaminua. ⁸ Wakire nan Kraist gongwo bani gominia. Golere yali aire mol pai au dungwo ongwo bani nan para yu aire naminga pama di piminua. ⁹ Ena Kraist golere airimia emgi hon ta golkinangwo pamua. Hon gonama tal ole goname? ¹⁰ Kraist iwe, haung taniga gole, nan ari tal nigi dongwo ol waminga prina tobo tenaminga meri para tomia, emgi hon ta gole prina tobo hon tenangwo paikimia, aire God kina si daule molere, ha di yuwo ya ol pire pire momua. ¹¹ Mongwo meri iwe, ni yalhoi ereyu tal nigi dongwo ol wanga hol i mobin hal wa tere, God guman tere, Kraist Yisas kina ha

di yuwo ya ol pire pire monga meri moli nanga pamua.

¹² Ena tal nigi dongwo ol wanga holi nomani gaung tere wakio. Wananga ware tal nigi dongwo ol wanga i ni han holgi dinangure, pir tenanga pamua. ¹³ Pangwo i pire gaun bani tal nigi dongwo olala di pinanga irai aidole, Kraist gole hon airungwo meri airirawa di pire God tani pir terere, grang wine olere gaun kene olere, tal dime dire ole moli nanga pamua. ¹⁴ Yu oli nanga tal nigi dongwo ol wanga bani hon ni han ta holkinamua. Homa nan God Lo krehaman ha pirere tal nigi dongwo ol waminga bani na han hongwo mominia. Mominba, omaga tal nigi dongwo ol waminga prina tol di ire God pirari pare a nabile na tongwo bani mominua.

Nan tal wai u na han hongure honagi ol tominga ha

¹⁵ Ena God Lo krehaman ha na han holkungure, God pirari pare ol wai ol na tongwo i na han homia. Hongwiwe, na tal nigi dongwo hon onamno? Olkinaminga pamua. ¹⁶ Te tal ta nan na han holgi di monangwo nan pir tere wine ol monaminga pamua. Pangwiwe, nan tal nigi dongwo onamingere, prina i na han honamia moli pire gonaminga pamua. Te God grang wine onamingere, God nan na han hongure, si daule moli pire gumana pule ire u tani naminga pamia di pirikino? Homa nan tal nigi dongwo ol waminga bani na han hongure wa mominia. ¹⁷ Mominba, omaga God ha maing a i si ware wine omingere, God na han homia, wai pire maa

e tominua. ¹⁸ Ena tal nigi dongwo ol waminga pring na han hongwo bani mominba, God na tol di ire ari sungwo bani engure, amane dime dire monaminga pire na han homua. ¹⁹ Ena na ha bling su digiwe, ha i ogolo pirikinga ipire ni ari hobi nin nomani si pinga meri di tibi ol ni teiwa. Tega ha i yu pamia. Homa ni arihobi Lo isusu olere, tal nigi dongwo ol wanga holi pir tere doling bonua. Bonga meri iwe, omaga aidole nomani si kulu sire hon olkiralala di pire amane dime dire monanga holi pir tere, God tani doling bole molio. ²⁰ Hongebe nan tal nigi dongwo ol waminga pring u na han hongwo gin i, amane dime dire monaminga hol i ta u na han holkimirawa. ²¹ Homa yu ol ware tal nigi dongwo onga holi wai pama di pino? Ta paikimia, onga i omaga gai gole wania. ²² Ol wanga iwe, gonanga hol i tibi ole ol wanua. Wanba, omaga tal nigi dongwo ni han hongwo i, God gule ole ni tere i pi nin aling bani emia. Engwiwe, nan pi yal i kebering ala i bere grang wine omingere, mol pai gobari e na tongwo i ire moli naminga naminua. ²³ Te tal nigi dongwo ol waminga tobo iwe, gonaminga hol dimia. Dimba, God pirari pare aki di na te mongwiwe, yal Kraist Yisas kina u tani pire ha di yuwo ya ol pire, mol i naminga naminua.

7

Kraist pir tongwo hobi Lo han holkungwo ha

¹ Ena girhobo, nan hon mominga haung God Lo krehaman ha kene ol na tere na han homba, gonaminga kene ol na tekinamua di pirikino?

² Ha bangi biire dinaminga piro. Al ta wiimbi hon mongwo haung iwe, yal al suri si daule pana gale wamba, emgi wiimbi gongure al i, ayo, winambi kina mobilgarai gomia dire, pi yal ta gal enangwo pamua. ³ Pamba, al ta wiimbi ya monangwo aidole, pi yal ta gal enangwiwe, al i yal wou sinangwo pamua. Pamba, wiimbi gonangwo, al i pi yal ta gal enangwiwe, Lo wou simua dinanga paikimua.

⁴ Ena, gir hobo, ongwo meri iwe, ni yalhobi monga sina i ereyu pamia. Homa God Lo krehaman ha gwa si ni tomia. Tomba, Kraist gaung gongwo bani para gol tenia, Lo ta hon ni gwa sikimua. Kraist aire hon mongwiwe, gwa hon si ni tongure monia. Molere er miling hongwo meri ni yalhobi ereyu miling holere, God pir tere amane dime dire moli nanua. ⁵ Ena hongebe ha maing pirkire ya mominga haung i, nan nomani si piminga meri ol waminua. Waminba, omaga God Lo ungwo pirere, eke, homa oli ominga irai God Lo isusu olere, tal nigi dongwo ominga pamia di piminua. ⁶ Omingiwe, kara goli naminga hol i tibi oliminua. Oliminba, homa mol pai Lo gwa si na tongwiwe, Yisas gongwo bani gomingere, gule ole na tomua. Tomia krehaman ha yu olo, yu olkio, di na tongwo i, wine onaminga paikimua. Paikimba, omaga God Kwiang nan yona wu bungure sigare kule, God grang wine ominga i wai pamua.

Talime tal nigi dongwo pring ol gogo dal na tongwo ha

⁷ Ayo, God Lo krehaman ha dungwo i ha digan dimua dinamno? I ta dinaminga paikimia. Lo krehaman ha nan pirikimna, talime tal nigi dongwo ol waminga prina i pir po sikimingere. Sikinaminba, Lo haya umiraya, nan prina i pir po siminua. God Lo krehaman ha ni yal ta taling han don gole dagi dikio dungwo pirikinaminga, dagi diminga prina i pir po sikinaminga pamba. ⁸ Pamiawe, God Lo krehaman ha tal nigi dongwo maing i tibi ol na tongure, tal nigi dongwo onamna di pire waminua. Ware tal nigi dongwo miki weni ominua. Omingiwe, krehaman ha dikinangwo krehaman ha isusu olaminga paikimba, Lo dimia isusu oleminua. ⁹ Homa God Lo krehaman ha olo pirikiminga gin iwe, nan nomani wai si pire mominua. Mominba, omaga Lo pir po sire tal nigi dongwo ol waminga prina, i ari sungure, eke, gonaminga hol waminga pamia di piminua. ¹⁰ Ena Lo krehaman ha wai dungwo i golkinaminga hol i tibi ol na tenangwo pamba, gonaminga hol i obil i tibi ol na tomua. ¹¹ Tal nigi dongwo ominga iwe, God krehaman ha i tibi ol na tere, kela kul na tere pring bir na tomia gonaminga pamua. ¹² Pamba, Lo krehaman ha i, God ha maing nan mol pai onaminga pire ha wai weni di na tomua.

¹³ God Lo krehaman ha wai weni iwe, pring na tenangwo gonamno? I ta gonaminga paikimia. Talime tal nigi dongwo ominga i, pring pai na tomia gonaminga pamua. God Krehaman ha wai iwe, pring pai na tongwo i di tibi ol na tongure han po siminua. Tal nigi dongwo ol waminga prina iwe, krehaman ha di tibi ol na tongwo i

obilga nigi doma di pino? Kara u nigi bir domua.

Tal nigi dongwo pring u na yobile i sina olere na han hol gi di mongwo ha

¹⁴ Lo Krehaman ha iwe, God Kwiang ha i grang bani di engwo dimua. Dimba, nan iwe, ganba ari mominia krauna su su aulere, holbani tal nigi dongwo ominga pring u na han hongure, tal nigi dongwo mone ol waminua. ¹⁵ Ware holbani nan tal wai ta onamna di piminga i, hon nomani sala mala olere ogolo olkiminua. Te tal digan weni ta olkinamna di piminga tal i, hon i gumana bani ere ol waminua. Ol wamingiwe, nan du hauminga tani gogo gogo ol waminua. ¹⁶ Ware tal nigi dongwo olkinamna di piminba, ol ware God krehaman ha tal nigi dongwo olkio dire, hobang si na tongwo irai, nan ha i wai weni pama diminua. ¹⁷ Dire tal ol waminga i na nan olkiminia, tal nigi dongwo homa ol waminga pring na han hongwiwe, ominua. ¹⁸ Olere nan ganba ari talime hong mominia krauna su su aulere, tal wai dime dire onamna di piminba, onaminga paikimua. ¹⁹ Nan tal wai amane dime dire onamna di piminga i, olkiminua. Olkiminba, tal nigi dongwo olkinamna di piminga tali hon ominua. ²⁰ Ol waminga maing nan piminga meri pire ta olkiminia, tal nigi dongwo homa ominga prina iwe, na han holgi di mongure ol waminua. ²¹ Ol waminga maing iwe, omaga pir ba bominia, tal wai onamna di piminga haung i, prina i gintani u na au sungure ol waminua. ²² Waminba, nomani sina iwe, God krehaman ha i, a i si ware wine onamna di piminua. ²³ Piminba,

nan krauna su su aulere, holbani tal wai onamna di piminio, te holbani tal nigi dongwo u na au sungure, nomani su su i nomani sina i kura bomua. Bongure nomani sina i God grang wine onamna di piminba, ganba ari mominia gauna bani tal nigi dongwo onamna di piminua. Eke, nan wai pire milna pai hobai dere molkiminia, gonamna di onamingere ara aki di na tename? ²⁴ Nan pi tege eminga yal Yisas Kraist aki di na tenangwo pangwo ipire God tani maa e tenaminua. Tere molere krauna su su aulere, holbani nomani sina i God grang wine ominio, te holbani gauna tal nigi dongwo ol waminga pring na han hongure pir tominua.

8

Nan prina Kraist tol di ire yali nin Kwiang na tongwo ha

¹ Ena nan Kraist Yisas kina yona tani ere mominia. Momingiwe, tal nigi dongwo ol waminga prina tobo God tenaminga meri Yisas haya tomia, ha hol ol na tere tobo nigi dongwo ta na tekinangwo pamua. ² Pangure tal nigi dongwo ominga prina pangwo meri gonaminga pamba, God Kwiang ure yona wu bilere, tal nigi dongwo ol waminga prina na han hongwo i, gule ole na tongure, si hon ere sigare kule u wai ominua. Pirere Kraist Yisas yol e pir tere tal nigi dongwo ol waminga i aidoleminia. Aidolekinaminga golere gul bir i monaminga bani monaminga pamua. ³ Nan ganba ari mominia God Lo krehaman ha wine onaminga paikimua. Paikungure Lo

aki di na tenangure sigare kule u wai naminga paikimua. Paikimba, God nin wang bai nu si olungure, nan ganba ari pring bolo mominga meri mol na tere momba, tal nigi dongwo ta olkire pring paikungwo moli pire gomua. Gongwiwe, nan prina pai na tongwo i Yisas gole God ulbe hane a tere na gule olemua. Olungwo nan tal nigi dongwo ol waminga pring na han holkungure mominua. ⁴ Molere homa molpai ole gauna pir tominga i pisole, God Kwiang grang wine ominga i pire God Lo krehaman ha wine olere, amane dime dire moli naminga pamua. ⁵ Ena yal tau nin gaung pir yuwo ere tal nigi dongwo ol wangwo bani pir tere wamua. Wamba, yal tau God Kwiang hol homa e tongwo meri doling bole wamua. ⁶ Ena nan ganba bani talhan pir tere gaung pir yuwo ere wanaminga i, wa i pi pi ole, gonaminga pamia. Pamba, God Kwiang pir tere wanaminga i, wa i pi pi ole, mol pai hon ire yona ura dinangure monaminga pamua. ⁷ Nan ganba baniya talhan pir tere gauna pir yuwo ere wanaminga, God kiang pai na tenangwo pamia. Pangwo ipire, nan God krehaman ha i, a i si wakiminia wine onaminga kunung paikimia. ⁸ Yal tau nan ganba ari hobi nomani si pinaminga meri ol wanaminga, God hanere tal wai ole wama di na hanamo? I ta hankinamua. ⁹ Hankinangwo ipire omaga nan tal nigi dongwo ol waminga pring na han hongwo bani ta molkiminia, God Kwiang yona wu bimia, grang wine olkimno? Ominua. Ominia nan yal ta God Kwiang yong wu bilkinangwo yal i Kraist gamahobo ta molkimua. ¹⁰ Molkimba, tal nigi dongwo ol waminga prina

iwe, ol mole gauna i, ha weni kara si gomua. Gomba, Kraist yona wu bile bile moli ongure, God hanere, nan amane dime dire mongwo pamia di na hamia, si hon ere sigare kule u wai ominua. ¹¹ Ena God Yisas yulagi engwo bani nin uling yungure airimua. Uling yungwo yal God Kwiang iwe, nan gauna para gonamba, Yisas uling yungwo meri nan para ulna yure si hon e na tenamua. God Kwiang nan yona wu bimia, bilere si hon e na tenangwo pamua.

God Kwiang i nan ol na tongure God wang aung mominga ha

¹² Girhobo, nan tobo bir bina simia gauna tal ta onamna di pinaminga, onamin mo, olkinamne? Olkinaminga pamia piro. ¹³ Nan wara kere oli naminga, pi pi ole gonaminga hol i tibi olaminga pamua. Pamba, God Kwiang yulang na tenangure, talime tal nigi dongwo ol waminga hobi aidole, sigare kule moli naminga naminua. ¹⁴ Namingere God Kwiang na aule ire nangwo holi doling bonaminga, boli pi pi ole God wang aung weni monaminua. ¹⁵ Molere God boi honagi yal ta molkiminia, wang aung weni kara mominua. Hongebe God kuling go piminba, omaga God Kwiang yona wu bilere aki di na tongure, God nan nabe moma di pire, “nabe, nabe” diminga mere mominua. ¹⁶ Momingere God Kwiang i nan kwiana kina hawai olere, God wang aung monua dire di tibi ol na tongwo piminua. ¹⁷ Ena yal ta talhan a nenangwo hobi ari wo monangwo i gogo tenamo? I ta tekinamia. Wang aung nin ha te tenangwo pamia. Tenangwo

meri iwe, nan para God yu ha te na tenangwo inaminga pamua. Ha te na tere God talhan a nongwo hobi Yisas Kraist nan kina na tenangure inaminga pamua. Inaminga iwe, homa Kraist gaung gul ingwo tali nan ere para yu gul honagi oli pire, emgi God mol pai nabilungwo nu ke na tongwo bani, Yisas kina pi hane inaminga pamua.

Emgi nan mol pai wai inaminga ha

¹⁸ Ena omaga nan ganba bani gauna gul ire tal oun dongwo u na au sinamua. Sinangwo i tamanamia, emgi God mol pai wai weni na tenangure inaminua. ¹⁹ Te God talhan ol engwo hobi, nan God wang aung molere si hon enaminga pire, a non ole na kwi han momua. ²⁰ Momiaawe, me homena, dua hau, kun awi talhan hobi para weni tal nigi dongwo ta olkimba, me homena talhan hobi ta di kung gare sikimio, te dua hau hobi ta ere mol kung gare sikimua. Sikungwiwe, God pungwo meri sikimua. ²¹ Sikimba, emgi nan si hon enaminga haung, God talhan hobi para si hon e tenangure sigare kule u wai namua. ²² Hamen haya moli ungwo ungwo omaga para mominga haungi, God talhan ol engwo hobi para weni agir gir kulala dire gul ingwo meri imua. Ire moli pire emgi si hon ere sigare kule u wai namua. ²³ Nangure nan ari hobi para gul iminia. Gul iwe, nir gole, nibil ole, hai mere, milna pire tal nigi dongwo u na au simia, “eke tal onamne” di pire mominua. Mominba, God Kwiang na tomia ire, emgi God wang aung monaminga i tibi ol na tenangure, nan gauna hon sigare kumingere nibil gul kina hon ikinaminga

pamia dire nomani susu sikire pi tege ere kwi han mominua. ²⁴ Momingiwe, tal tau haminga tali kwi han momno? I ta molkiminua. Tal tau hankiminga tali emgi u tibi unangwo i pire kwi han mominua. Mominga meri God homa tal ol na tongure sigare kule u wai ominia, emgi hon yu ol na tenamia dire, pi tege ere kwi han mominua. ²⁵ Momingiwe, u tibi hunangwo hanere nigi de piregin tani pisolamno? I ta pisolekinaminia. Nimni mole kwi ole ole moli omno.

²⁶ Ena na nan moli naminga kunung paikimua. Paikimba, God Kwiang yona wu bilere aki di na tomia. Nan God ha di te mominga mominga emgi talwa dinamne? dire nomani si piminga meri iwe, God Kwiang gintani i pire God di te momua. Mongwiwe, God nin Kwiang pir tekinamo? Pir tere nan aki di na tenangwo pamua. ²⁷ God ari nomani si piminga meri haya han po simia. Sire God Kwiang ha dungwo God gintani pimua. Pungwiwe, God Kwiang ari hobi God grang wine onama dire ditomua. Ditongure God haya pimua.

²⁸ Ena nan God yona milna tere mominga hobi gin ta tal oun dongwo ol na tere, te gin ta tal kulang pangwo ol na tere dungwiwe, nan nimni monaminga pire God a yo te na tomua. Tere nan ari God na gala dungure mominga hobi a yo te na tomua. ²⁹ Ena hamen haya nan ari na ol ekungwo haung God miling ala panaminga pire haya na pare emua. Ere nin wang mongwo meri monaminga pire yona wu bile sigare kul na tomua. Tongwiwe, abinambi homini yal Yisas momia, nan arihobi ebering emgi yal monaminga ipire ol na tomua. ³⁰ Tere God moli naminga hol

hongebe na pare engwo i pire nan gala dimua. Dungure nan ari digan mominba, Kraist gol na tomia God na hangure tal dime dire oma di na hamua. Hanere mol pai nabilungwo ereyu na tomia ire mominua.

God nan milna bir weni pir na tomia, na aidolekinangwo ha

³¹ Ena God u na hole kuman kine na tomia kiana ara unangwo kulung pinamne? Ta pirikinaminua. ³² Yu ongure God nin Wang golere, nan tal nigi dongwo ol waminga prina tobo onama dire bai nu si olimia. Olungwo ipire, God talhan para muru na tekinamo? Pirari pamia na tenamua. ³³ Nan digan mominba, Kraist gol na tongwo i hanere God nan tal dime dire ol wama di na hamia. Hanere na pare engwo mominia ara ha di mere si na tename? Ari ta ha di mere si na tekinamua. ³⁴ Te Yisas Kraist gongwo bani God uling yungure hon airere, God aling weni hol i molere, aki di na tenama dire ha di te momua. Momia tal nigi dongwo ol wanga prin i tobo tenanua di na tenangwo ara diname? Ta dikanamua. ³⁵ Kraist nan yong miling na tongure nan kina gwa sire mominia. Mominga bani ara ure na a paira siname? Tal oun dongwo u na au sinamio, te gul inaminio, mena gonaminio, te gal kul wa dunaminio, ha hol inaminio, te ganba banta pire kul pinaminio, ari tau na sinamio, tal yu ol na tenangwiwe, Yisas nan kina a paira sinamo? Ta sikanamia. ³⁶ Ena ha maing buku yal ta God ha yu ditomiraya,

Nan ari hobi ni monga pire gamnahobi mominia ari

tau nigi de pire girungwo tangwo na sigomia.
 Sigongwiwe, kun sipisipi mongwo mere mo-
 minia
 hanere na sigomua. *Sam 44:22*

³⁷ Yu ol na tomba, Kraist yong miling na tere
 aki di na tomia pirere, nimni momingere a poira
 si na tekimua. ³⁸ Tekimia, gonamin mo, hon
 monamin mo, kwia ensel ol na tenam mo, kwia
 nigi dongwo ol na tenam mo, singaba hobi ol na
 tenam mo, tal omaga dungwo haminga hobi mo,
 emgi u tibi nangwo mo, tal nimni mongwo hobi
 mo, ³⁹ hamen tal mo, ganba tal mo, talhan tau
 dungwo hobi para weni pi tege eminga yal Kraist
 Yisas gol na tongwo i pire God yong miling na
 tongure, si daule mominia haang daminga hobi
 a poira si na tenangwo kunung panamo? I ta
 paikinama di piminua.

9

Pol Isrel ari irawe dire miling gul sungwo ha

¹ Ena na Kraist pir tere molia, ha wo kara dia,
 hasu ta dikiwa. Dikiga i, God Kwiang yona wu
 bilere, ha i grana bani ere aki di na tongure
 diiwa. ² Dire Isrel ari hobi Yisas pir tekimia na
 hanere, milna gul go sungure priga oun domua.
³ Dire na Kraist kina gwa sibilga i, Kraist ha
 di tegere kraing mongwo na a poira si olangwo
 olere, na arina Isrel ari hobi Kraist kina gumang
 pule ire u tani pire, na aibina maulung sinama
 di piriwa. ⁴ Sire na arina hobi kwiana moya
 Isrel gang momia, hongebe God yulang i tibi ol
 tongure hamua. Hangure God aling kere ere nan

gwa sire u tani naminua ditongwo ha i, gang hon malungwo hobi a i ware pimua. Pungwo i God kwiana moya Lo krehaman ha i tani ditongwo pimua. Pirere God awa ha para weni ditongwo pimua. Pire ha maing oo ala honagi pangwo i ere para yu pimua. ⁵ Pungure kwiana moya Ebrahim ire, Aisak ire, Yekop ire dire, mongwo bani aine aine male i ungwo ungwo, gang ta singaba Kraist u tibi emua. Engwo yal iwe, God yulang tongure, ari para weni breng a holo sire aki di te mongwo bani momua. I ha weni.

God nan kul ega monama dire pare engwo ha

⁶ Ena homa God awa ha di engwo i u tibi homo? Ongwo haminua. Isrel ari hobi male siru dire gir kul engwo hobi para weni gang momo? Tau momba, tau ta molkimua. ⁷ Te kwiana moya Ebrahim gang ere male siru dire moli ungwo bani Ebrahim gang tani momo? Ere ta molkimua. Homa God Ebrahim ha yu ditomiraya, “Aisak kul enangwo hobi ni galni obil monamua.” *Jen 21:12*

⁸ Dungwo ha i memini yu pamia. Ebrahim gang male siru dungwo hobi muru God wang aung ta molkimua. Nan God aling kere engwo pir tominga hobi obil God wana auna monamua dimiraya mominua. ⁹ God aling kere engwo ha i yu pamia, “Me erin taniga mol wai sinangere, eunbi Sera wang kul nenamua” ditomia. *Jen 18:10,14*

¹⁰ Ditongwo ha iwe, Sera gir kunangwo i tani taman. Al Rebeka i kwiana moya Aisak imia. ¹¹ Ingwo wang su kwal gir kul nomua. ¹² Olo kul

mena olkimia yasuri tal nigi dongwo ta olkimba, God nomani si piriga mere onama dire al Rebeka yu ditomia, “Wani su kul nenanba, wani emgi Yekop aki di tegere wani homini Iso i ya monamua. Molere wani emgi nir honagi ol tenamua.”

Jen 25:23

¹³ Dungwiwe, God homa ya mongwo haung ebir si emia, “Ari tau tal wai ol na tenangwo hobi tamamia. Te ari tau pare ere nu ke tega hobi obil na wana auna monamua,” dipimua. *Mal 1:2,3*

¹⁴ Ena God ari para weni pirere, ari tau pare emia, tau pare ekimua. ¹⁵ God tal yu ongwiwe, nigi domo? Ta dekimia. Wai pamia pire God Moses yu ditomia, “Nan ari tau milna pir tenamna di onaminga tenaminua.” *Eks 33:19*

¹⁶ Yu ongwiwe, yal ta God miling pire na tenangwo irala dinangwo yal i gogo tenamo? Ta tekinamia. Te yal ta ha maing honagi olgere, God miling pir na tenamua di pinangwo yal i gogo tenamo? I ere ta tekinamua. God nin pinangwo mere nu ke tere tenangwo pamua. ¹⁷ Ena ha maing buku homa God Isip singaba Pero ha yu ditomua dire, mining bol engwo yu pamia, “Ni singaba molere, Isip ganba bani kene onana dire, i tibi ol ni tega monia. Mongiwe, na tal ta ol ni tegere, ari ganba uling holo holi na hana awala ganama dire, i tibi ol ni teiwa.” *Eks 9:16*

¹⁸ Yu dungwiwe, God yal tau milna pir na terala di onangwo yal i para tenamio, te yal ta tal ta ol tegere nomani du dinama di onangwo yal i ere ol tenangure nomani du dire wanamua.

God yong ki ere yong wai ere dungwo ha

¹⁹ Ena God yu ongwo i olere, nan ha di mere si na tongwo i tal omingere di na tome? Te God tal ta ol terala di onangwo i, ara er we pera dire hobang si tenangwo han iname? God nin grang wine ole onangwo pamia, tal onamne? ²⁰ Dinba, ni yal ara hadagi dire God mana di tenanga piname? Ganba mugu wure adagi sinia. Singa i ganba i talongwo na wure adagi sine? di ni tomo? I ta di ni tekimua. *Ais 29:16*

²¹ Ganba wure adagi sungwo yal i tal ta ol erala dire ol i nangwo paikinamo? Para panamia. Ganba tau wure gin ta tal wai ol enangwo i para onangwo pamio, te gin ta tal digan ta onangwo i ere para ol enangwo pamua. ²² Engwo meri God nan ganba ari mominga bani ere yu ol na te momua. Molere nan ari yal al tal nigi dongwo ol waminga hobi yong ki e na tomia na sinangwo pamba, yong ura dire na han uning si olimua. Na han uning si olungwo i talongwo olime? ²³ God nu ke tongwo hobi miling pir tere mol pai nabilungwo inama dire, ari hobi han uning si olimua. ²⁴ Inangwo iwe, inama dire gala dungwo hobi nan mominua. Momingiwe, nan Yuda ari tani ta gala dikimia. Wiyol hobi para weni gala dimua. ²⁵ Dungwiwe, God hana togu yal Hosia awa ha dire yu di emiraya,

“Yal tau homa na maa e na tere pir na tekimba, omaga pir na tomua. Tongwo hobi homa mongwo yona milna tekiba, omaga yona milna teiwa, diteiwa.” *Hosia 2:23*

²⁶ Dire buku mining ta yu di emiraya,
“Homa God ari wiyol tau hanere, ni yalhobi pir na tekinga monua, dimia. Dire emgi hon

aine, ni wiyol hobi na wana auna monua,
dimua.” *Hosia 1:10*

²⁷ Ena hana togu yal ta Aisaia Isrel ari hobi
mongwo pire yu dimia,

“Isrel ari maker dungwo meri mole miki weni
malemba, yal tan taniga God aki di tenangure
sigare kule u wai namua. ²⁸ Nangure hamen
singaba ha hol olere, ebir si wai olere, ganba
ari tal nigi dongwo ol wangwo pring tobo
kunung pire tenamua.” *Ais 10:22,23*

²⁹ Tal yu onangwo ha iwe, Aisaia hongebe yu
dimia,

“Ena kwia ensel kene ongwo yal hamen
singaba nan
ganba ari miling pir na tekinangwo, Sodom
Gomora
malgi wai sungwo tali na oona malgi yu wai
sinangure,
galna ta malekinamba.” *Ais 1:9*

*Isrel arihobi honagi yulang bole olere amane
dime dire molala di pungwo ha*

³⁰ Ena ha i memini u tal mere ome? Wiyol
ha maing pi pa dikanangwo malgi ari hobi God
grang wine olere amane dime dire molkinamba,
yalhobi God ol wai ol na tomia dire pir tomia, God
hanere pirari pare aki di tongure, sigare kule u
wai omua. ³¹ Omba, Isrel arihobi God krehaman
ha pirere, amane dime dire moli nala dire hol
wa dumba, hankimua. ³² Hankungwo i talongwo
hankime? Isrel ari hobi Lo krehaman ha nega
dire wine olere, amane dime dire momna di
pimba, Kraist ol wai ol na tomia dire pir tekimia
ta molkimua. Kraist mongwo hankire omba, pire

wabo sungure hogal simua. ³³ Sungwiwe, ha maing buku awa ha ta yu pamiraya,
 “Saion malgi yal ta eminua. Emingere ari wabo sungwo
 hulu dungwo meri momua. Momia yal tau wabo sinangure
 hogal bir sinamua. Sinamba, yal tau yal i aki di na
 tenangwo pamia dire pir tenangwo hobi wabo sikire gai
 ta golkinamua.” *Ais 8:14, 28:16*

10

Isrel arihobi God amane dime dire mongwo meri molkungwo ha

¹ Ena girhobo, Isrel ari hobi piriga milna gul sungure God sigare kul tenama dire, na girungwo tangwo God ha di te moliwa. ² Molgere yalhobi God grang wine onamna dire oli omba, ongwo hobo kuma di haniwa. ³ Kungwiwe, God pirari pare amane dime dire mongwo hol i doling bolia dipimba, ta bolkima. Nin amane dime dire molala di pungwo meri pire wine ole moli omua. ⁴ Ena Kraist grang wine ole yol e pir tongwo hobi God krehaman ha wine oli omingere God kina gumana pule ire u tani namna di pirikimua. Nan digan mominba, Kraist tani gol na tomia dire pir tere, God kina gumana pule ire u tani namna di pimua.

God ari para weni u wai nama di pungwo ha

⁵ Ena hongebe weni yal Moses God honagi yal momua. Molere ha ta yu di emiraya,

“Ari yal tau God krehaman ha para muru wine onaminga hanere, amane dime dire mona di na tomua dimirawa. Dimiraba, yal ta God krehaman ha para weni wine onangwo ari ta molkimia, ha hobioun de pamua.” *Lev 18:5*

⁶ Pamba, ha maing yu pamia, Yal ta Kraist ol wai ol na tongwo pamia dire yol e pir tere wine onangwo yal i God hanere, haya amane dime dire moma di hangure, sigare kule u wai omua. Omba yal ta Kraist aki di na tenama dire mole, “ara mo hamen bani name?” *Diu 30:12 dinamia. Te yal ta Kraist mongwo wa dulala dire mole, “ara ari yulagi engwo bani name?” dinamia. Diu30:13*

⁷ Dinangwo yal i nomani ta paikinangure du ha dinamua. ⁸ Ena ha maing yu dikimia, ha maing iwe, “nan mominga gauna bani dimia ebir si pire pire moli naminua.” *Diu 30:14*

Pire Yisas yol e pir tere grang wine onanga pire ha maing yu di ni teiwa. ⁹ Ena Yisas gongwo i God nin uling yungure hon airimia. Aire kene ol na tere hamen singaba momua dire, nomani si pir tere wanaminga, God aki di na tenangure sigare kule u wai naminua. ¹⁰ Yu naminga, Yisas haang dal yuwo ere singaba Kraist momua dire nomani si pir tenaminga, tal nigi dongwo ol waminga pring pai na tongwo i, God para wai simua dire, haya kri di ole na tenamia, nan God kina gumana pule ire u tani naminia. Te nan pir tominga maing di tibi olaminga, God aki di na tenangure sigare kule u wai naminua. ¹¹ Ha maing buku ha

ta yu di emia, “Yal ta yal i ol wai ol na tongwo pamia dire yol e pir tere pi tege ere moli nangiwe, pire gai ta gol tekinanua.” *Ais 28:16*

¹² Ena Yuda ari God ta mongure, te wiyol hobi God ta mongure su momo? Ta molkimia, God tani weniga momua. Molere Yuda ari wiyol hobi kina ni hanega kunung kunung mona di hamua. Hanere Yuda ari mo, te wiyol hobi para gala dungwo meri pirari pare awai honagi aki di tere ol tomua. ¹³ Tongwo ha iwe, buku yu di emia, “Yal ta God aki di na tenama dire sirin bol tere gala dinangure, God aki di tenangure sigare kule u wai nangwo pamua.” *Joel 2:32*

¹⁴ Pamia, ena yal ta Yisas pir tekinangwo tal ongwo gala dire sirin bol tename? Te Yisas moma di pirikinangwo, talongwo pir tename? Te yal ta Yisas momua di tibi ol tekinangwo, yal i ara ditenangwo piname? ¹⁵ Te God honagi yal bai nu si olekinangwo, ara Yisas momua di tibi ol tenangwo piname? Ha maing buku ha ta yu dimia, “Yal ta grang hongwo bani ha ura pangwo ire u nan mominga bani di tibi ol na tenangwo pire, ha mining dinga wai piminua” *Ais 52:7*
dinaminua.

Isrel arihobi ha maing buku ha wai iwe, pir tekungwo ha

¹⁶ Dinaminba, ha ura pangwo i pir tekimia. Pir tekungwiwe, God hana togu yal Aisaia ha yu di emiraya, “Hamen Singaba monia, ha di tibi ol tominga ha i ara pir na tome?” *Ais 53:1*

¹⁷ Homa ha i pir po sire, emgi yol e pir tominua. Te homa Kraist ol wai ol na tongwo ha

maing di na tekima, nan ari pir po sikimingere.

¹⁸ Sikinaminga pamba, ha i haya pir po siminue.

“God honagi ari ganba uling holo holo i pire
nega dire

ari hobi di tibi ol tongure pai omua.” *Sam 19:4*

¹⁹ Ena na ha ta hon sirin bol ni tenaminia. Isrel ari hobi God haang pir po sikimo? Para pir po simia. Homa God honagi yal Moses ha yu dimia,

“God yu dimia,

Na God molia. Wiyol tau aki di teralua. Teralgere

ni Isrel ari hobi hanere, nigi de pinanua. Te wiyol

tau ha maing pir po sikimba, aki di teralgere pir po

sinamua. Sinangwo hanere, yon ki e tenanua.”

Diu 32:21

²⁰ Yu dungure Aisaia ari moma pama di pirkire yu dimia,

“Wiyol ta na wa dukungwo hobi omaga na i tibi ole

hamua. Te ari tau na hana pirikungwo hobi omaga

na hana pimua.”

Ais 65:1

²¹ Yu dimba, Isrel ari mongwo maing hanere yu dimia,

“Gobari weni na Isrel ari hobi nomani si kulu sinama

dire ana diri bole di te moliba, yalhobi kraung gi

yal taning pir gogo dale momua.”

Ais 65:2

11

God Isrel ari tau obil awai ol tongwo ha

¹ Ena yu ongwiwe, God Isrel ari hobi hanere, nigi de pir tere mobing hal wa tomo? Ta tekimia. Na para Isrel yal irai mominia. Molere kwiana moya Ebrahim ya, te Bensamin gang mominia.

² Mominga hobi God pare ere nu ke na tere, na gamna hobo momua dimia. Dire omaga aidolimo? Ta olekimua. Olekungwo ha iwe, God honagi yal Ilaiya mol pai ongwo maing pire hanere, ha maing buku bol emua. Engwo ha i Ilaiya molere, Isrel ari hobi mongwo maing hanere, God ha di mere si tere yu dimia, ³ “God ye, Isrel ari ni hana togu yal hobi sigomio, te bol migi ta kulere, ni guman tongwo bol i sigui di olimua. Olungwo na hana togu taniga moliraba, yalhobi na wa dure na si golala di omua.” *1 King19:10-14*

⁴ Dimba, God ha mong di tongwo irai tal ha dime? Dungwo ha i yu pamia, “Na ari sewen tausen pare egere ya momua. Molere kwia Beal pir tekirer, na tani pir na tere grana wine omua,” *1 King19:18*

⁵ Ongwo meri iwe, God ari tau pirari pare ya mone pare engure mominua. ⁶ Ena nan ari awai honagi nega dire ole mominga ipire na pare ere aki di na tomo? I ta tekimia. Yu onangwo i pirari pare na tekinamia, honagi tobo obilga na tenangwo pamba, God yamone pirari pare to bir hole a siribi sire na pare ere aki di na tongwo i ya pai momua.

⁷ Ena Isrel ari hobi mongwo maing yu pamia. Isrel ari para weni God wai pir na tere aki di na tenama dire hol wa dumba, hankimua. God Isrel ari tan tani pare engwo hobi obil wa dure

hamua. Hamba, ya mongwo hobi God na hankinama dire omeling nambol tongure hankimua.
⁸ Hankungwo ha iwe, ha maing buku ha yu di emia,

“God nin ari nomani sina i ol tongure du dale momio,
 te omeling nambol tongure hankimio, te si pera ditongure pirikirere, gogo moli ongwo ongwo omaga
 ere para ya mol pamua.” *Diu 29:4, Ais29:10*

⁹ Ena God hana togu yal Debit ha ta ere yu di emiraya,

“Isrel ari hobi God homena si gal tongwo i hanere,
 aki di tenangwo paikimua. Paikimba, homena si
 gal tongwo i wabo sinangure, tobo nigi dongwo tenangwo ire gul ai monangwo pamua.

¹⁰ Monangure omeling nambol tenamio, te tal oun dongwo u au
 sinangure ikwi bole monangwo pamua.” *Sam 69:22,23*

God ari wiyol hobi obil pare ere aki di terala dungwo ha

¹¹ Ena Isrel ari hobi hogal sungwo i ul pai monama di pino? Ul pai molkinama. Hogal sungure God wiyol tau aki di tomia sigare kule u wai omua. Ongwo meri iwe, Isrel ari hobi hanere, nigi de pir tenamua. ¹² Te yu ongwiwe, Isrel ari hobi God mobing hal wa tomia, God hanere aidole, wiyol tau ol wai ol tere imua. Te Isrel ari hobi God pir tekimia God hanere aidole, wiyol

tau aki di tongure sigare kumua. Sigare kungwo i wai pamba, emgi Isrel ari hobi hon nomani si kulu sire God pir tenangwo gin iwe, wai weni panamua.

¹³ Ena na omaga wiyol monga hobi ha i pinana dire di ni teiwa. Di ni tega hobi God na nu sungure honagi ol tega yal aposel molia pinana dire, di ni teiwa. Tere na honagi olga i nega dire oliwa. ¹⁴ Oligiwe, nan gamna Yuda ari hobi hanere, nigi de pire, nomani si kulu sire sigare kule u wai nama dire, honagi yu ol ni teiwa. ¹⁵ Ena omaga God Isrel ari hobi mobing hal wa tomia wiyol tau hobi na gamna hobo momua dimia. Dimba, emgi kul enangwo haung Isrel ari homa malungwo hobi tau ire, te wiyol tau ire dire, na gamna hobo momia ala wo dinamua. Dinangwo iwe, Isrel ari gole hon airungwo meri yu onamua. ¹⁶ Ena ari plaua miki weni none gale taniga hongebe none ganangwo i God tenamia. Tenangwiwe, breti gale enangwo hobi para weni God homena muru dinamua. Te er dulung taniga God tenangwiwe, er yolang para tenamia inangwo pamua. ¹⁷ Pangwo mere iwe, Yuda ari hobi er ta haang olibi yolang dungwo meri momua. Molere tau God pir tekimia yolang tau bigi dire pisolimua. Pisole bigi dungwo goiring bani ni wiyol Yisas pir tenga hobi ni aule i pi bani adagi si ere han si daule engure, sigare kule wai bonua. ¹⁸ Bonba, er yolang dimani aki di tomo? Ta tekimia, er dimani ganba egere gi di mole aki di tongure er yolang bongwo meri, Isrel ari hobi ni wiyol hobi ereyu aki di ni tomua. ¹⁹ Tomba, ni wiyol hobi er yolang bigi dungwo

i aibing maulung siminua dinia. ²⁰ Dinga i ha wo dinba, Isrel ari tau God pir tekimia er yolang bigi dungwo meri momua di pirikino? Te ni amane mole aibing maulung siga han si daule na tomua di pino? Di pinga i paikimia. God yamoni pirari pare han si daule na tomia pir tominua di pinanga pamua. Yu pangwiwe, ni wiyol hobi nomani si pire ari na hanama hanama dire olkio. ²¹ God tani pir tengere moyu nangure wa molio. Ena God er yolang wo han uning si olekire bigi di olimia. Olungwiwe, ni wiyol hobi para ni aidolekinamo? Pir tere molkinanga, ni aidolangwo pamua. ²² God yong miling ganba ari hobi tere nega dere omua. Omba, gul holbani tekinamo? Ere yu tomua. Yu ongwiwe, ni yal hobi pir tere molkinanga, er yolang bani han si daule engwo meri ta molkinangere ni aidolamua. ²³ Te Isrel ari nomani si kulu sire God hon pir tenangwo gin iwe, er yolang han si daule engwo bani hon u hol sinamua. ²⁴ God yu i hol sinangwo paikimo? Sinangwo pamia, homa ni er yolang digan dungwo meri monia. Molere Isrel ari ta molkinba, God hon ba di i pire er gwiring wai dungwo bani ni han si daule engure bonga wai pamia. Pamba, er wai yolang tau homa di bigi di olungwo hobi hon i ure, gwiring bani han si daule enangure wai bolkinamo? Wai bonangwo pamua.

God ari para weni ol wai ol tongwo ha

²⁵ Gamnahobo, ha ta homa God ganba ari hobi di tibi ol tekungwo ha iwe, omaga ni ari hobi na hanama hanama dire ol wakinanga pire, di

ni tenamna piro. Omaga God Isrel ari omeling nambol tongure Yisas pir tekimua. Pir tekire gogo moli nangwo nangwo, God wiyol pare engwo hobi para weni imu dire sigare kule u wai nangwo gin i, Isrel ari hobi sigare kule u wai namua. ²⁶ Dungwo ha iwe, ha maing yu di emia, “Isrel gang ta Saion malgi kul enamua.

Enangwo yal

iwe, Yekop gang ari hobi tal niggi dongwo ol wangwo

God pring tongwo i, tol di ire aki di tenangure, sigare kule tal niggi dongwo hon olkinamua.

²⁷ Ena God

yu dimia, Isrel ari tal niggi dongwo ol wangwo pring

pangwo i tol di iralga gin i, homa ana kere ere gwa

sinaminua diga meri u tibi namua.” *Ais*

59:20,21; 27:9

²⁸ Ena Isrel ari hobi Yisas ol wai ol na tongwo ha i pir tekimia God hanere kiang pai tomua. Tongwiwe, tere ni wiyol hobi aki di ni tomua. Tomba, Isrel ari kwiang moya homa malungwo hobi yong miling tongwo ipire, omaga malungwo hobi nu ke tere yong miling tomua. ²⁹ Yu ongwiwe, God no-mani si kulu sikima. Homa tal ta teralua dungwo tali tenamio, te yal ta na gumana pule inana wo dire, gala di monangwo yali aidolekinamua.

³⁰ Hongebe ni wiyol hobi omeling pege dire God grang wine olkinba, omaga Isrel ari hobi mobing hal wa tongwo i hanere, God ni wiyol hobi ni sinamba, milni pir ni tere ni han uning si olimua.

³¹ Omaga Isrel ari hobi God grang wine olkimia,

God ni wiyol hobi milni pir ni tomua. Tongwo meri iwe, Isrel ari hobi ereyu miling pir tenamua. ³² Tere God ari para weni pring pangwo bani ere honagi dimua dire, ari para weni miling pir tere, ol teralua di pimua.

Nan God haang awala ganaminga ha

³³ Ena God nomani bir weni pamio, te talhan i hobang yal i muru momio, te talhan maing maing pangwo hobi pir po simia. Te God nomani si pungwo i ara han po sime? Ta han po sikimua.

³⁴ Ha maing buku ha ta yu pamia,

“God nomani si pungwo i nan ari han po sikiminua. Te God talhan ongwo i ara di kraung ala olungwo pire ome? *Ais 40:13;*

Jer23:18

³⁵ Te yal ara talhan God tegere pring na tenama dire tome? Ta tekimua.” *Job 41:11*

³⁶ Yu ongwiwe, God talhan para muru ol emua. Ere para weni kene ol momua. Mole hobang ere mole dimua. Dungwo i, nan ganba ari hobi yali haang awala gale moli naminga naminua. Ha weni.

12

Nan kwiana gauna para God tenaminga ha

¹ Ena gamnahobo, yu ongwo ipire, God ni sinamba, miling gul sungure ni han uning si olungwo hania. Hangiwe, ni kwian gaun para God to. Tenanga i wai panamia, God wai pir ni tenangure, ni yon milni tere nomani si pir tere wa molio. ² Molere ganba ari nin memini pangwo ongwo meri olkio. Olkire ni homa molpai onga

nomani si pinga i, God si hon e ni tomia nomani si kulu singa meri wa molo. Molere God mol pai hon onana dire, nibil di ni tenangwo meri olere, wa molo. Molere God tani doling bonanga wai pamia, God ni hanere, wai pir ni tenamua.

God pirari pare honagi wai bling nin nin na tongwo ha

³ Ena God yamoni pirari pare ha maing honagi ol na tomia, ni yalhobi para weni ha di ni teiwa. Ni yalhobi ari na hanama hanama dire mokene kule wakio. God aki di na tongure ha maing honagi ta olga pamio, na nan olga paikimua dire wayo. ⁴ Nan gauna tani dimua. Dimba kebena ana ya, grana gumana ya, gauna bani honagi nin nin omua. Ongwo hobi memini u tani ta homia, honagi nin nin omua. ⁵ Ongwo meri iwe, nan ari Kraist pir tominga hobi ha maing honagi nin nin are ol mominga wai pamba, ta olkinaminga i honagi yanangwo pamua. ⁶ God nan ari hobi yong miling na tere honagi maing maing yamoni pirari pare ebir si na tomia omno. ⁷ Onaminga honagi iwe, tau God ha maing a i waminga meri di tibi ol tomno, te tau God yulang na tongwo meri awai honagi oli omno, te tau God ha maing memini di tibi ol na tongwo meri di ba bole nir si tomno, ⁸ te tau God yulang na tongwo meri nima sire mole, ha maing a i si molo ditomno, te tau God aki di na tongure talhan a nominga hobi pirari pare tomno, te tau God ha maing oo kwi molo di na tongwo meri mole kwi momno, te tau milna pir tenamna di pinaminga meri wai wai pire aki di tomno.

Ari enin tau yon milni tenanga ha

⁹ Ena ari para weni nega dire yon milni tere molio. Tal nigi dongwo i nomani si pir tekio. Tal wai dungwo i nomani tere a i si wayo. ¹⁰ Ware arini hobi yon milni tere wai pir teyo. Tere yal ta haang a yuwo olangwo hananga i hanere, nigi de pir tekio. ¹¹ God honagi ni tongwo i siga ware olkio. Yon horega onangure, God honagi tani nomani si pire olio. ¹² Olere hamen bani nanga pire, nomani don sire kwi molo. Nibil onan mo, tal oun dongwo u gaun bani erala di onangworai, nimni mole, God ha ditere tere molio. ¹³ Te God ha maing pungwo hobi homena mo, tal ta wa dunangwo tali aki di to. Te wiyol ganba milin ta yal ta ere u ni oon malgi unangwo irai, pana gale ha wai panangwo di tere molio.

¹⁴ Ena yal tau ni kura bolimbani ol ni tenangwo, yali wai monama dire God aki di to di to. Yal ta maulung me si ni tenangwo yali wai monama dire, God aki di to dire sirin bol to. ¹⁵ Yal ta miling panangure monangwo i, ni para milni panangwo molio. Te yal ta hai me monangworai, ni ere para hai me tere molio. ¹⁶ Ni tal ta inanga i, yalhobi para kunung kunung inama di pir to. Ni mokene kulgere ari hana wanama di pirikio. Singaba yal bina hobi kina kunung kunung monia yahuna huna dire molio. ¹⁷ Na nomani bir pangwo moliwa, di pirikio. Yal ta tal nigi dongwo ol ni tenangwo i, ni mong ol tekio. Ari monangwo maulung bani tal wai ol to. ¹⁸ Yal ta yong ki e ni tenangwo i, yal i nin haang panamia, ni yon ki e tere a i wakio. ¹⁹ Yal ta tal gogo ol ni tenangworai, ni hol pai hol pai dire olkio. Han gogo dal olanba,

God nin pring tenamua. Tenangwo ha iwe, God ha maing buku yu di emia,

“Tal gogo ol tongwo hobi na nan pring teralga pamua.” *Diu 32:35*

²⁰ Te ni kiani ta menan gonangworai, aki di tere homena to. Te nir gonangworai nir hol to. Ena yu onangiwe, kiani, “Ayo, na tal gogo ol tominiraba, yal i tal wai ol na tomia tal onamne?” di pinamua. *Pro 25:21,22*

²¹ Yal tau tal nigi dongwo ol ni tenangwo meri ol tekio. Tal wai ol to. Ol tenanga nomani si kulu sinamua.

13

Nan gabman krehaman wine onaminga ha

¹ Ena nan ganba ari hobi gabman grang wine oli omno. Gabman Lo krehaman ha a i ware honagi ongiwe, God yulang tongure ire omua. Gabman singaba kene ol na tongwiwe, God pare engwo mole ol na tomua. ² Tomia gabman krehaman ha wine olkinangiwe, gabman tani taman. God krehaman ha para wine olekinanua. Wine olekinanga hobi iwe, God gul bir ni tenangwo inanga pamua. ³ Ena gabman mongwo iwe, ari tal dime dire onga hobi hanere, gaung nu ni tere tal ta ol ni tomo? I ta ol ni tekimia. Galeng bole talime onga hobi gaung nu ni tere ha hol ol ni tomua. Gabman ha hol ol na tekinama di pinanga pire, tal dime di ole wanangere, han a yuwo olamua. ⁴ Yu ongiwe, God honagi ari hobi ni a yo te ni tongure onua. Te galeng bongiwe, gabman ha hol ol ni tongure kul pinua. Ha hol ol ni tongwiwe, gabman nin pungwo meri pire ta ol

ni tekimia. God Lo krehaman ha yulang ire ol ni tomua. ⁵ Galeng bonanga iwe, God yong ki e ni tenamio, te nin nomani si pinga i nigi denamia. Yu onangwo ipire gabman krehaman ha pir tere galeng bole talime olkio. ⁶ Yu ole molere, gabman iwe, God grang wine ole honagi tongwo i yulang bole omia moni takisi para to. ⁷ Gabman moni takisi tere, kaunsil takisi tere, singaba hobi pi guman tere, yal wai monangwo yal i hol bangi ha wai ol ware gaung ha sikio.

Ari yon miling tenangwo yali Lo para weni wine onangwo ha

⁸ Ena ni tal ta ni tenangwo nenanga pring ya dinangwo i, gintani te bil di olo. Olere ari hobi yon milni tenangwa prin ya dimia. Dungwo i ya te monanga molo. Te monangiwe, God krehaman ha para weni wine onanua. ⁹ God Krehaman ha yu pamia, wou sikio, yal ta sigolkio, yal ta tal a nongwo i kuni nekio, yal ta tal a nongwo i han don gole dagi dikio. *Eks 20:13,17*

God Krehaman ha dungwo i, imu dire memini yu pamia, “Ni nin gaun pir tenga meri enin abin hobi yon milni to.” *Lev19:18*

¹⁰ Enin abin hobi tal nigi dongwo ol tekingiwe, God krehaman ha kara wine onga pamua.

Ari nin gaun kene ole nabile au dungwo holi wanangwo ha

¹¹ Ena yu onga i tani taman, Yisas doling bole yol e pir tere moli naminga naminga gauna sigare kunangure, God mol pai hon na tenangwo haung mala umia, ul panga i aidole hon molo. ¹² Molere ganba si bongwo baniya mominga i wai sinamia

hamen ai nabilungwo naminga pamia. Ganba bani talhan ol waminga i aidole, nabilungwo bani naminga pire honagi omno. ¹³ Nir bia nere spak ole, al wou sire, galing bole, kura bole, yal ta gaung tal hanere nigi de pire ware monaminga i nabilungwo bani naminga honagi onamno? Ta olkinaminia. ¹⁴ Nan gauna tal i aidole, pi tege eminga Yal Yisas Kraist yulang ire, hol wangwo meri wanaminga nabilungwo bani naminga honagi onaminga pamua.

14

Nan ari enan tau tal nigi dongwo onangwo hanere isime e tekinaminga ha

¹ Ena yal ta omaga weni Yisas pir tere doling boli bangi omia. Ongwo hobi Yisas ha maing ogolo weni pirikimba, pana gal to. Tere, nomani ta ta sire ha bolbin ditekio. ² Ha maing pungwo hobi tau homena para muru gogo nomia. Nomba, tau Yisas obilga pir tongwo hobi hau nenaminga pring pai na tenamua dire, mai tere homena tau obil nomua. ³ Gogo nongwo yali mai tongwo yal i nigi de pir tere isime e tenangwo paikimio, te mai tongwo yal i gogo nongwo yali ereyu nigi de pir tere isime e tenangwo paikimia. ⁴ Yasuri ereho God kul engwo momua. Momia God honagi ari ta monangwo hanere, na grana wine olo dinanga panamo? I ta kunung paikinamua. God nin talhan para weni hobang momia grang tani wine onaminga wai pamua. Grang wine olere olkire onangwo hobi, God nin haang pamia erepo

ditenangwo yali nin dinangwo pamio, a yo te tenangwo yali nin ol tenangwo pamua. Pamia nin yulang tere a yo te tenangure nimni monangwo pamua.

⁵ Ena yal ta hamen haung ta pir tomio, te yal ta hamen haung ta pir tomio, te yal ta hamen haung para weni kunung kunung dimua dimia. Dungwo i ta mamia, ni nin pinanga wai panangwo meri pir tere molo. ⁶ Yal ta haung ta pir tongwo i, God mongwo ipirere pir tomua. Te yal ta homena hau para weni mai tekire nongwo i, “God na tomia wai piriwa” dire nomua. Te yal ta hau homena mai tongwo i, God momia wai pir teiwa dire, mai tomua. ⁷ Nan ari God haang pir yuwo olere hon monaminio, te gonaminia, gauna ara kene ol na tename? dire pira olkinaminia, God taniga kene ol na tomia han po siminua. ⁸ Hon monamin mo, gonamin mo, di pinaminga i tamamia. God kul engwo mominia kene ol na tomua. ⁹ Kraist ari gongwo hobi hon mongwo hobi kina breng mini a holo sire kene ol terala dire gole hon airimua.

¹⁰ Ena talongwo enin ta isime e tere ha di mere si tene? Te talongwo enin ta guman iger bole gaung ha sine? Ha maing pirere tal ol waminga maing iwe, God nin ha hol ol na tenangwo bani i tibi olangwo pamia. ¹¹ Pangwo ipre, awa ha ta yu di emiraya,

God molere, “Na hon mole ha pangwo kara diwa. Ni ganba ari hobi guman na tere na hana tani maa e na tere hana awala gananga pamua,” dimia. *Ais 45:23*

¹² Yu dungwiwe, nan ari hobi tan tani molpai

ole tal ol waminga maing God maulung bani di tibi ol tenaminga pamua.

Nan tal nigi dongwo onaminga, enan tau hanere, omia, olala dire oli nangwo hogal sinangwo ha

¹³ Ena yu onangwo pire ari yal ta yal ta gumana iger bol tere gaung ha si tekimno. Tekire enan ta ha maing hol wanangwo wabo si tekimno. ¹⁴ Na homena para weni pi tege ega yal Yisas ol kwari pai e na tongwo i pir tere nere moliwa. Moliba, yal ta na homena i mai teiwa dinangwo i, yal i nin nomani si pungwo meri dinamua. ¹⁵ Ni homena ta nenanga homena mai tenangwo yal ta hanere, ha maing hol aidole hogal sinangwo i ni wabo si tenanua. Tenanga i, enin ta i yon milni tekina. Yon milni tenanga homena nekinanba. Gogo nengi nekio. Kraist gol ni tongwo i ni tani taman. Enan ta i para gol tomia di piro. ¹⁶ Ni nin tal ta olere, na olga i wai pamua dinanba, enin ta hanere, a, i nigi domua dinangwo yal i gumang bani hon ol tekio. ¹⁷ God doling bonaminga hol iwe, yal tau homena gogo nere, yal tau mai tere pir tenaminga pamo? Ta paikimia. Amane dime dire moli naminio, yona ura dinangure moli naminio, te God Kwiang yona wu bungure yona horega ole moli naminio, ha hobi God doling bonaminga hol dimia pir tenaminga pamua. ¹⁸ Pir tere monaminga, Kraist honagi yal monamingere, God na wai hanangure ari hobi para yal i tal ongwo i wai pamia di hanamua. ¹⁹ Te ening hobo ha maing ari hobi aki ditere honagi ol tengere, yong tani ere nimni

mole monamua. ²⁰ Ni homena mai tenangwo i nenanga nere Yisas pir tenangwo yal ta wabo si tenangere, hoganal sire God doling bolkinangwo pamua. Te homena para weni God ol kwari pai na tongwo dimia. Dimba, gogo nenaminga nere ari enan ta Yisas pir tongwo i wabo si tenamingere, hoganal sinangwo kara nigi denamua. ²¹ Te nan hau nenamin mo, nir bia nenamin mo, nir wain nenamin mo, te tal ta onaminga i yal ta hanere, nomia nerala dire, ne i nangwo ipire hoganal sinangwo i kara nigi domia, homena tau mai tenaminua.

²² Ena ni ha ta pir terala di pinangiwe, God nin di tibi ol to. Yal ta tal ta olala di pingiwe, homa nomani si pir i pi kunung olere, emgi onga wai pangure hanere gun enua. ²³ Enba, homena mai tenga i gogo nere monanga i, God pir tenga i, hone isusu ole pring inanua. Inanga meri, tal ta olal mo, olkiral mo, di pinanga i, nomani susu sire onanga prin panamia olkio.

15

Nan Kraist nomani si pungwo meri doleng bonaminga ha

¹ Ena nan Yisas pir tere ha maing ogolo piminga hobi na nan gauna milna pire monaminga paikimia, Yisas pir tere ha maing ogolo pirkungwo hobi gaung miling pir tere aki di tenaminga pamua. ² Tere yahuna tau hobi Yisas yol e pir tongwo i nimni monama, nan wine ole aki di tomno. ³ Kraist nin gaung miling pir tere honagi omo? Ta olkimia. Honagi ongwiwe, Kraist

Irang ha ta ditongwo i mining yu pamia, “Ni gaun ha si ni tongwo meri na si na tomua.” *Sam 69:9*

⁴ Ha maing buku mining bol engwo i nan kerere, pir tere nimni monaminga pire bol na tomua. Tomia aang mol na tenangure, kere pire nimni mole, God doling bonaminga hol i bangi olekire, na aki di inangwo hamen bani naminga ha i, a i si ware, pire monaminua. ⁵ Monamingere God yulang na tenamia ire nimni molere, Kraist na aki di inangwo pire kwi ole ole moli naminua. ⁶ Moli pire Kraist nomani si pungwo meri pire, nan yalhobi grana u tani pirere, God iwe, nan pi tege eminga yal Yisas Kraist irang momia, haang mo kene kungwo pamia di pire pire monaminua.

Kraist Yuda wiyol hobi kina ereho aki di tongwo ha

⁷ Ena Kraist pana gal na tongwo meri nan hon ainere enan hobi pana gal tomno. Tenaminga ari hobi hanere, God ongwo wai pamia di hanamua. ⁸ Hanangure na yu di ni tenaminia piro. Kraist iwe, God Yuda ari kwian moya aling kere ere awa ha ditongwo meri u tibi unama dire, Yuda ari mongwo bani honagi ol tomua. ⁹ Tomiawe, ari wiyol hobi molere, God miling pir na tomia yal i tani mo hora kungwo pamia di hanere, moli namua. Nangwo ha iwe, awa ha yu di emia, “Ari wiyol mongwo sina i pire, God tani mo hora kumua dire, maa e tenamna dire, God geral ditenaminua.” *Sam 18:49*

¹⁰ Te ha mining ta yu bol emia,
 “Ni wiyol hobi Yuda ari molkinba, Yuda ari miling

para gun engwo meri ere molo.” *Diu 32:43*

¹¹ Te ha ta mining yu bol emia,
 “Wiyol monga hobi God mo hora kumua dire
 maa e to.” *Sam 117:1*

¹² Te ha ta hana togu yal Aisaia yu di emia,
 “Na yawo Yesi gang ta u tibi pire wiyol hobi
 breng
 a holo sire kene ol tenamua. Tenangure yalhobi
 wai
 pire pi tege ere monamua.” *Ais 11:10*

¹³ God Kraist nan na aki di inangwo kwi
 monama dire, God a kulang pai na tomua. Tere
 pir tominga i yona a ura di na tere, gun enaminga
 pire aki di na tomo. Tenangure nomani susu
 sikire pi tege enaminga pire God Kwiang yona wu
 bimo.

*Pol ha maing honagi ongwo i olere miling
 pangure gun engwo ha*

¹⁴ Ena yalhobo, ni ari hobi amane dime dire
 mole ha maing memini tau pir po sina di piriwa.
 Singi sire, ha maing ebir sire nir si tere onga
 wai pama di piriwa. ¹⁵ Pamba, God yulang na
 tomia ire ha tau hon nomani si pinana dire nega
 dire bol ni teiwa. ¹⁶ Yulang na tongwiwe, Kraist
 Yisas honagi ari molia. Molere honagi olga i,
 God Kwiang wiyol hobi yong wu binangure, God
 kina gumang pule ire u tani nama dire oliwa.
¹⁷ Olgwiwe, Kraist Yisas yulang na tongure God
 honagi ol tega i wai paikimo? Para pamua do.
¹⁸ Wiyol hobi Yisas grang wine onama dire ha ta
 ta dikiwa. Kraist yulang na tongwo olga meri obil
 di tibi oliwa. Olga honagi i na nan ta olkia. Kraist
 ha i grana bani engure dio, te honagi ana bani

engure oliwa. ¹⁹ Olga honagi iwe, God Kwiang yona wu bungure, tal gumang hon dongwo maing maing olio, Yerusalem oo tabil tabil i Kraist ol wai ol na tongwo ha maing nir si teyo, tei oga oga, Ilirikam probins pa diiwa. Digere wiyol tau Kraist yol e pir tomua. ²⁰ Tongwo meri iwe, Kraist ha maing pirikungwo hobi ha homa kebering hole pire nir si terala dire oiwa. Yal tau homa ha maing honagi kebering hongwo bani na nir si teralga ha pirikiwa. ²¹ Kire olgiwe, ha maing buku awa ha di engwo meri u tibi omua. Di engwo ha i yu pamia,

“Wiyol tau yamoni gogo monangwo hobi yal i guung haang di tibi ol tenangure pinamio, te haang pirikungwo hobi haang dal tibi ol tenangure pir po sinamua.”
Ais 52:15

Pol Spen nala dire uralga ni Rom malgi ni hanere nalua dungwo ha

²² Ena na Rom malgi ari monga bani uralba, ari ha maing pirikungwo hobi ha maing di tibi ol terala dire wa moliwa. ²³ Moliba, omaga sina hobi para pir i omia, aidole ni yalhobi monga bani uralua. Te me erin miki weni ni yalhobi monga bani urala di pire pire molga dimia, omaga uralua. ²⁴ Na Spen ganba nala dire uralgarai ure ni yalhobi ni hanere, haung su ni yalhobi kina molere, Spen nala di olalgarai, na aule i pi bangi olingere nalua. ²⁵ Nalba, omaga weni Yerusalem ari Yisas pir tongwo hobi tobo terala dire oiwa. ²⁶ Ogiwe, Masedonia Akaia arihobi

kina moni tobo i mu di na tere, Yerusalem ari God pir tere talhan wa dungwo hobi tenana po di na tomia, i terala oiwa. ²⁷ Wiyol talhan na tongwo hobi homa Yuda ari ha maing honagi ol na tomia sigare kule u wai ominia. Pirere u wai ominga i Yuda ari tobo ta tekiminia omaga Yuda arihobi talhan wa dungwo i aki di tenaminua dire tongwi. ²⁸ Tomia tongwo honagi i na i pi ol pisole Spen nala diralgarai, ni Rom ari monga bani uralia. ²⁹ U pa diralga i Kraist tal ol na tongwo i awai tobo na molga bani pangwo i, ni teralga miling panana dire ire uralua.

³⁰ Ena yalhobo, ni pi tege eminga yal Yisas Kraist kina guman pule ire u tani pire, God Kwiang yon wu bungure, yon milni na tenga hobi, na pire God ha di te molo. ³¹ Yerusalem ari Yisas pir tekungwo hobi na sikinangure, na talhan iga i, ebir si wai ol tegere wai panama dire, God ha sirin bol te molo. ³² Te monanga God nomani si pinangwo meri ni nan kina ereho molere, gun ere milna panangure si hon ere monaminua. ³³ God ol na tongure hamen wai tangure yona aura di na tongwo yal i, ni yalhobi kina monana di piriwa. I ha weni.

16

Pol ari yal al miki weni moldinio, di tongwo ha

¹ Ena al Pibi ni monga bani unamia. Unangwo al i Senkria malgi ha maing oo honagi ongwo al momua. Momia unangwo, ni ari hobi yal Kraist yon milni tenga meri al i ere yu tere awai ol to. ² Tere nir homena moni wa dunangworai aki di tere to. Al iwe, ari Yisas pir tongwo hobi awai

honagi ol tere, na para aki di na tomia, al i aki di to.

³Ena al Priska wiimbi Akwila kina ereho Kraist Yisas honagi ari mobilga momia. Yasuri monangwo hanere, Pol ni sirin bole pasi bomua di to. ⁴Na ari na sirala galala di ongwo i, yasuri kuman kine na tomua. Tongwiwe, na wiyol Yisas grang wine olere ha maing pungwo hobi kina yasuri tal ongwo i wai piminua di tominia. ⁵Ha maing pirala dire u yasuri oo ala ku bongwo hobi, Pol pasi bole ni sirin bomua di to. Ditere Esia probins ari ha maing pire doling bolkungwo, yal Epinitas homa doling bole Kraist pir tongwo yal i monangwo irai, ni ere para Pol pasi bole ni sirin bomua di to. ⁶Awai ol ni tongwo al Maria monangwo hanangarai, Pol ere pasi bole ni sirin bomua di to. ⁷Na gamna hobo Andronaikas Yunias kina ereho halabusi paminga yasuri monangworai, Pol pasi bole ni yasuri sirin bomua di to. Na Yisas olo pir tekiminga haung yasuri homa pir tere wangure, aposel mongwo sina i yasuri haang pangwo momua. ⁸Na yona yal Amplietas Kraist pir tongwo yal i, Pol ere pasi bole ni sirin bomua di to. ⁹Yal Eban Kraist honagi ongwo yali, Pol ere pasi bole ni sirin bomua di to. ¹⁰Yal Apelis Kraist ogolo weni pir tongwo yal momia, ere yu di to. Te yal Aristobulas oo malgi hobi, Pol ere pasi bole ni sirin bomua di to. ¹¹Na gamna hobo Herodion ere yu di to. Tere yal Nasias oo malgi Yisas pir tongwo hobi Pol pasi ni sirin bomua di to. ¹²Al Taipina Praiposa kina Kraist honagi al momia, al suri ere para di to. Te al Pesi Yisas honagi nega dire ongwo al momia, Pol pasi umua

di to. ¹³ Yal Rupas Yisas pir tere yal wai momia, Pol pasi umua di to. Yal i aang iwe, na kina ereho namine tani moma di piriwa. ¹⁴ Yal Asinkritas ire, yal Plegon ire, yal Hemis ire, yal Patrobas ire, Hemas ire dire, Yisas pir tongwo ari tau kina ereho mongwo hobi, Pol pasi bole ni sirin bomua di to. ¹⁵ Yal Pilologas eumbi Yulia ere yu di to. Te yal Nerias keumbi kina ere yu di to. ¹⁶ Te yal Olimpasi ari tau Yisas pir tere kina ereho mongwo hobi Pol pasi umua di to. Ditere ari yal al Yisas pir tere monga hobi hol bangi wanangarai, gala dire kule kewa dire ha wai panangwo ditere wayo. Ena Kraist pir tere ha maing oo nin nin kene ongwo hobi ni yalhobi wai mon mo, molkin mo, di na tongwo pire pasi bol ni tominua.

Ari tau ha maing ta i sina ure dinangwo bol yakinanga ha

¹⁷ Ena yalhobo, yal tau ni yalhobo monga bani ure ha ta i ure sirin bol ni tenamia. Tenangure tau sikira dire u kwalin ta nana dire, na awa tani di ni teiwa. Ha nir si ni tenangwo i pir tere doling bolki. ¹⁸ Yu onangwo yalhobi iwe, pi tege eminga yal Kraist honagi yal ta molkinamia, yalhobi nin yong ala i si pu di ungwo ha di wanamua. Ware kraun sire kela mala kul ni tenamia. Tenangure tau ha maing ogolo pirikungwo hobi ha pangwo dima di pire, doling bonamua. ¹⁹ Bonamia, ni yalhobi Kraist grang wine onga hani awala gamia na pire gun e ni teiwa. Teiba, kela mala kul ni tenangwo ha i olo u tibi hungure, emgi ni monga bani unangwo kwi mole nimni monana dire, awa di ni teiwa. ²⁰ Tega

i pinanga God a ura ditongwo hong yal momia, Seten aule i u kebin ala olangure, egire kura pai olanua. Nan pi tege eminga yal Yisas Kraist awai honagi pirari pare to bir hole a siribi si na tongwo i, ni monga bani nima pire pai monamue.

Ari tau Rom yalhobi yahuno di tongwo ha

²¹ Ena na honagi kina ereho obilga yal Timoti ire, na arina hobi yal Lusua, yal Yeson, yal Sesi-pata ire dire, pasi bole na hana bolo dungure boliwa.

²² Ena na hana Tetias molia. Molere Pol ha di mena olungwo meri aki di tere pasi boliwa. Ni yalhobi pasi hanere, Kraist gun e tenana dire, yahuno di ni teiwa.

²³ Ena na kina ereho paminga oo hong yal Gaias para yahuno, di ni tongwo bomina. Gaias iwe, nin oo ala ari u ku bongure ha maing nir si pire pire momua. Malgi gabman takisi moni kene ongwwo yal Erastas yahuno, di ni tongure bominio, te ebina Kwotas ere yahuno di ni tongure bominua. ²⁴ Yisas Kraist pirari pare to bir hole a siribi sire ol wai ol na tongwo i, ni monga bani nima pire pai monamue.

Nan God haang awala ganaminga ha

²⁵ Ena God yulang ni tere tal ta ol ni tenangure nimni mole ha maing a i si monanga pamua. Ha maing iwe, Yisas Kraist algi ya bole ol wai ol na tongwo ha maing dimia, na homa nir si ni teiwa. Ha iwe, ganba ol engwo olo u tibi huma, kul si di ongwwo omaga God nin i tibi olimua. ²⁶ Olungwo ha iwe, ha maing buku ala dimia. Ha maing buku iwe, ari wiyol para weni pir po sire,

God grang wine onama dire, hana togu yalhobi bomia. Bongwo ha i, ganba uling holo holo i para pi kunung benama dire, God kene ol tomua.

²⁷ God mol panangwo panamua. God tani nomani bir pamia. Yisas Kraist tal ol na tongwo i pir tere, God maa e tere tere moli naminga naminua.

Ha weni pamua.

Salt-Yui New Testament
The New Testament in the Salt-Yui Language of Papua
New Guinea

Nupela Testamen long tokples Salt-Yui long Niugini

copyright © 1978 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Salt-Yui

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-01-20

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 22 Nov 2019

4e49fd60-ab6f-5b6d-8592-3f7c30d76f64